

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Katedra sociálních věd

**Freetekno subkultura a fenomén freeparties:
jako odraz v zrcadle majoritní společnosti**

Ladislav Švec

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ladislav Švec**
Osobní číslo: **H09127**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Freetekno subkultura: odraz v zrcadle majoritní společnosti**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Ve své práci bych chtěl zjistit, popsat, vysvětlit: Proč se lidé uchylují k tomuto stylu zábavy/relaxace/seberealizace, co to pro ně samotné znamená, kde se organizují, co jim to přináší, co jim to bere. Jaká je identita, ke které se hlásí. Co je to Freetekno subkultura, jak bychom ji mohli definovat a pokusit se načrtnout jednotlivé prototypy "teknafů". Jaké psychedelické látky (a drogy obecně) se na těchto akcích vyskytují a jakou úlohu zde hrají. Popsat transcendentní a transpersonální stavy a transy (pokud je účastníci budou zažívat). Nakonec pokusit se potvrdit, že Freetekno subkultura je jakýmsi odrazem v zrcadle majoritní společnosti. Svůj výzkum bych chtěl obohatit audiovizuální přílohou, která by se skládala z materiálů, jež v terénu zachytím pomocí videokamery.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ELIADE, Mircea. Šamanismus a nejstarší techniky extáze. LEARY, Timothy;
METZNER, Ralph; ALPERT, Richard . Psychedelie : trilogie o halucinogenech.
STAFFORD, Peter. Encyklopedie psychadelických látek TURNER, Victor,
Průběh rituálu VIRILIO, Paul, Informatická bomba Bakalářské a diplomové
práce kolegů studentů

Vedoucí bakalářské práce: **doc. MgA. Tomáš Petráň, Ph.D.**
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2012**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

 Univerzita Pardubice
1 222 14, Pardubice, 502 002 4

Mgr. Zbyněk Andrš, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlášení autora

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. 6. 2012

Ladislav Švec

Poděkování

Zde bych chtěl poděkovat svému vedoucímu této práce doc. Mg.A. Tomášovi Petráňovi, Ph.D, který mě zasvětil do tajů dokumentární tvorby a byl rádcem při psaní těchto řádků. Dále velký dík patří mé rodině a přítelkyni Bc. Andrejce, kteří při mně neochvějně stáli a podporovali ve studiu. V neposlední řadě děkuji také všem profesorům, jejichž pedagogický, výzkumnický a lidský otisk ve mně nesmazatelně zanechali. Stejně tak zde cítím potřebu vyjádřit dík ostatním kolegům studentům, kteří naslouchali mým výzkumným závěrům a hypotézám a podrobovali je konstruktivní kritice. Jmenovitě pak Pavlovi Nekorancovi a Bc. Marcelovi Palatášovi za korekturu, Jiřímu Tichému za konzultace při střihu, a Ondřejovi Starému za filosofické podkopávání mých metod. Na závěr děkuji všem lidem, kteří se mnou při mém výzkumu spolupracovali a hlavně těm, kteří stále pořádají freeparties v duchu a atmosféře, jež umožňuje lidem v jejich duševním růstu.

NÁZEV

Freetekno subkultura a fenomén freeparties: jako odraz v zrcadle majoritní společnosti

ANOTACE:

Tato práce se zabývá freetekno subkulturou a fenoménem freeparty v kontextu České republiky. Obsahuje souhrn dosavadních výzkumů v této oblasti a audiovizuální přílohu zprostředkávající emické hledisko pohledu na freeparty. Dále se snaží vysvětlit schizma české freetekno scény vlivem ekonomických tendencí v kulturním průmyslu a s ním spjaté rozmělnění ideových východisek díky popularizaci a zmasovění tohoto stylu zábavy, relaxace, seberealizace. Práce se zabývá i módními prvky s touto subkulturou spjatých. V neposlední řadě řeší i pojmy jako subkultura a kontrakultura.

KLÍČOVÁ SLOVA:

freetekno, freeparty, freetechno, psychedelický experiment, privátní freeparty, subkultura, kontrakultura, jed

TITLE

Freetekno subculture and freeparty phenomenom: as a reflect in the mirror of majoritan society

ABSTRACT

This paper focus on freetekno subculture and freeparty phenomena in the Czech Republik area. It contains summary of existing researches on this field and audiovisual attachment mediating emic view of freeparty. Further it is trying to explain schism of Czech freetekno stage by influence of economic movements in cultural industry and associated pulvarization of ideological bases because of *popularization* and *massification* of this kind of fun, relaxation and self-realization. Paper also deal with fashion features of this subculture and solves concepts like subculture and contraculture.

KEYWORDS

freetekno, freeparty, freetechno, psychedelic experiment, private freeparty, subculture, contraculture, poison.

OBSAH

ÚVOD	9
1 SHRnutí DOSAVADNíCH VÝZKUMŮ	12
2 REFLEXE VÝZKUMU	21
2.1 Reflexe audiovizuálního záznamu a úskalí při pořizování rozhovorů	22
2.1.1 Audiovizuální příloha.....	23
3 METODOLOGIE.....	24
3.1 Sběr dat.....	24
3.2 Etika výzkumu.....	25
3.3 Popis vstupu do terénu	25
3.4 Psychedelický experiment.....	27
3.5 Vymezení pojmů	30
4 IDEOVÁ VÝCHODISKA	34
4.1 Manifest Spiral Tribe	35
4.2 Kodex ještěra.....	35
4.3 DIY	36
4.4 Symboly	37
4.5 Pozvánky, letáky neboli Flyery	38
5 VLASTNÍ TERÉN	40
5.1 Subkultura alternativní x masová.....	40
5.2 Historie a schizma české freeteknoscény	41
5.3 Ekonomické tendence v kulturním průmyslu.....	44

5.4 Subkultura x kontrakultura.....	46
5.4.1 Praktiky regulující návštěvnost a nepsaná pravidla	50
5.5 Hledání spirituality x útěk od reality.....	53
5.5.1 Droga x jed.....	56
5.5.2 Příroda x kultura a technika	57
5.6 Kultura x hudba (estetično x sociálno).....	59
5.6.1 Hudba reprodukováaná x živá.....	62
5.7 Ideální prototyp teknaře x reálný prototyp teknaře	63
5.7.1 Hypotéza před vstupem.....	64
5.7.2 Korekce výzkumné hypotézy během výzkumu	65
ZÁVĚR.....	66
POUŽITÉ ZDROJE	69
Absolventské bakalářské a diplomové práce	69
Odborná literatura	71
Periodika.....	72
Filmografie	73
ČESKÁ TELEVIZE. <i>Být Dýdžej.</i> Praha. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?v=zBYmSG-Za_c	73
SEZNAM PŘÍLOH.....	i
Příloha č. 1.....	i
Příloha č.3.....	vi
Příloha č. 4.....	vii

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na freetekno subkulturu a fenomén freeparty¹, v kontextu České republiky. Freetekno a freeparties² mi učarovali před několika lety natolik, že již na střední škole jsem si uvědomil obrovský potenciál, který by zasloužil vědecky prozkoumat. Fascinovalo mě, jak je vůbec možné uspořádat party až pro několik tisíců lidí bez sponzoringu korporací a bez masivní reklamní kampaně, a snad ještě víc mě fascinovaly nejrůznější typy lidí, co se těchto parties účastní. Proto, když sem později na vysoké škole přemítal nad tématem bakalářské práce, stalo se pro mě toto téma jasnou volbou.

Jelikož na toto téma bylo napsáno již několik studentských prací a natočeno pár dokumentů, s kterými se však povětšinou mnou zpovídaní účastníci neztotožňují, cítím proto potřebu obohatit tento diskurs a nahlížet na tento fenomén z jiné perspektivy. Perspektivy rozšířené o antropologický nadhled, a hlavně o zúčastněné pozorování pocházející přímo z terénu, které by bylo obohacené o audiovizuální záznam, reflektující, jak průběh freeparty, tak i výzkumníkovu činnost.

Z důvodu množství publikovaných absolventských prací na téma freeparty a freetekno, jsem redukoval svůj výzkumný terén na freeparty, které nejsou primárně určeny pro širokou veřejnost a dají se označit takzvaně za parties menšího formátu, privátní či přátelské. Svůj výzkum jsem se tedy snažil provádět zásadně na parties menších rozměrů i kapacity, na nichž počet účastníků nepřesahoval sto jedinců. Preferoval jsem tento terén i kvůli specifickému duchu a atmosféře těchto akcí, která je zde více patrná, nežli na parties velkého rozměru.

Tento specifický fenomén, který jsem zkoumal a v této práci se snažím popsat, je jen jakousi odnoží v rámci freetekna, realizující jiný způsob pořádání freeparty. Tyto party mají mnoho podob, každá je svým způsobem originální, ale přitom je něco sjednocuje. Hlavním jednotícím prvkem je právě ono *free*, tedy

¹ V množném čísle používám tvar freeparties.

² Freeparties bývají považovány za manifestaci subkultury. Jedná se o hudební shromáždění jednoho a více soundsystémů (ale také performerů, umělců) na ilegálně zabraném či legálně pronajatém odlehlém místě v přírodě. Setkáním vzniká až na několik dní určitá komunita, fungující na principech hodnot freetekna. (Ledabyl 2007: 37)

jakýsi svobodný duch. Každý si svou party může udělat podle sebe a tím vzniká prostor k seberealizaci a kreativitě (Chalupová 2011: 1). Freeparties menšího rázu se vyznačují i tím, že na parties tohoto typu není patrná anonymita jejich účastníků jako na velkých parties, jelikož jsou rekrutováni z řad takzvaně *známý známých*. Při budování zázemí party, se zapojují vesměs všichni účastníci a tito lidé, tak nejsou jen pasivními posluchači, čímž se naplňují ideová východiska principu a teorie DIY³, podle které je každý účastník freeparty i jejím spoluvůrcem.

V neposlední řadě se jedná o specifickou skupinu lidí, nespňující obecně zažitě stereotypy o teknařích a jsou tedy charakterističtí i tím, že se na první laický pohled většinou nijak výrazně neliší od majority. Tendence, pořádat party menšího rázu se v posledních letech zrodila z důvodu přemrštěné návštěvnosti a přítomnosti lidí, jejichž chování se neztotožňuje s principy a ideály freeparty. Abych nastínil tento rozpor, používám při pojmenovávání některých stěžejních kapitol opozice, jež si myslím odrážejí i název celé práce.

Protože se pohybuji v kontextu obecného rámce freetekno subkultury, ale zkoumám jen jeho malou část, věnuji se pojmům jako *subkultura* a *kontrakultura*. Zde se snažím vysvětlit, za jakých okolností pojmám freetekno jako subkulturu a kdy jako kontrakulturu. Freetekno subkulturu spatřuji jako množinu jedinců koexistujících v rámci majority a mnou zkoumaný fenomén privátních freeparties jako podmnožinu této subkultury, jelikož se vymezuje vůči majoritě i vůči samotné freetekno subkultuře.

„*Mluvit je třeba hlavě k očím!*“ pronesl kdysi Napoleon Bonaparte. Proto hlavní přínos této práce spatřuji ve vizuálním přiblížení a částečném zprostředkování jedinečné atmosféry, která na freeparties panuje. Tato atmosféra je však, jak jsem zjistil již v terénu a posléze po několika hodinách ve střížně, nepřenositelná a lze ji jen velice obtížně zprostředkovat. Přesto jsem se o toto zprostředkování pokusil a díky audiovizuální příloze jsem se snažil předložit pohled na tuto komunitu z emické perspektivy. Jedním z důvodů, proč jsem pro ilustraci textu zvolil audiovizuální přílohu v podobě krátkého dokumentu, je ten, že „antropologický text zůstává určen úzkému okruhu připravených čtenářů a jeho oběh je omezen jazykovou oblastí, zatímco film je ze své podstaty přístupný

³ Do It Yourself, více v podkapitole DIY

nesrovnatelně širšímu okruhu adresátů, povětšinou však laických“ (Petraň 2011: 48). Proto bych chtěl, aby sestříhaný záznam z průběhu freeparties působil i jako reflexe samotným účastníkům a byl tak trochu i jejich takzvaným „*home videem*“.

Na následujících stránkách se tudíž nebudu primárně zabývat historií a obecnými definicemi popisující co to je vlastně Freetekno, ale spíše klást rozporuplné otázky a následně na ně hledat uspokojivé odpovědi, protože „Vědec není člověk dávající správné odpovědi – je to člověk kladoucí správné otázky“.(Strauss 2006: 19) Pomocí svého výzkumu jsem se tedy snažil poukázat na potencionálně uspokojivé odpovědi na otázky typu: Co motivuje lidi k navštěvování těchto freeparties. Navštěvují lidé freeparty kvůli hudbě, či je prioritní komunita lidí? Proč se v nedávné době vyvinula tendence pořádat freeparty menšího rázu. Jakou úlohu hrají na Freeparties drogy, a které jsou na nich nejběžnější? Jak by se dali kategorizovat jednotlivé typy lidí navštěvující freeparty?

Z důvodu nedostatku odborné literatury v podobě ucelených knih, vycházím převážně z absolventských, bakalářských a magisterských prací. V rámci analýzy dat relevantních k teoretickému podkladu mé bakalářské práce jsem různými způsoby dohledal přibližně dva tucty těchto prací, z kterých jsem podle potřeb čerpal, a jejich výsledky jsem komparoval s mým výzkumem. Pro usnadnění další výzkumné činnosti v této oblasti jsem sepsal souhrn dosavadních výzkumů, který může dalším badatelům pomoci při orientaci v již zkoumané problematice

Do své práce jsem chtěl začlenit i slovník „teknařských“ pojmů a názvosloví ale během svého výzkumu jsem zjistil, že nelze nalézt hranici, kde se střetává běžný argot s teknařským žargonem.

1 SHRNUÍ DOSAVADNÍCH VÝZKUMŮ

Jak už jsem naznačil v úvodu této práce, na témata spojená s freetekno subkulturou a fenoménem freeparty, bylo napsáno v posledních pár letech několik absolventských, bakalářských a diplomových prací. Tyto práce mě a dalším výzkumníkům do jisté míry nahrazují odbornou literaturu, která v podobě ucelených knih téměř neexistuje. Jedny z výjimek tvoří monografie *O nomádství* od Michela Maffesoliho, *Extáze a techno scéna* od Nicholase Saunderse a *Subkultura mládeže* Josefa Smolíka. Ani jedna z nich se však v komplexní míře nezabývá výhradně českým freetekno fenoménem, proto jsem některé akademické práce dohledal a zde předkládám jejich stručné shrnutí.

Před tím než se pustím do shrnutí dosavadních výzkumů kolegů studentů, cítím nutnost upozornit na zajímavý fakt, že do roku 2005 je prací zabývajících se freetekno subkulturou pouze hrstka. Zato po roce 2005, přesněji po brutálním zásahu policistů na CzechTeku, těchto prací diametrálně přibylo. Z těchto souvislostí si dovoluji vyvodit domněnku, že mediální pozornost, ač byla vesměs povrchní a negativní, vzbudila v mladých lidech zájem se touto problematikou hlouběji zabývat.

Právě největší freeparty v České republice, tedy CzechTek, je ústředním tématem hned několika těchto prací. Pozornost médií na události kolem tohoto technivalu reflektuje Radka Urbancová v práci *„Konstrukce mediálního obrazu tekno party CzechTek“* (2008), kde z pohledu studentky žurnalistiky popisuje mediální „humbuk“ kolem této kauzy a trefně poodhaluje vytváření obrazu freeteknařů jako deviantů ohrožujících stávající společenské normy, přičemž připodobňuje mediální obraz CzechTeku, jako archetypální boj dobra a zla. Dalším příspěvkem z řad žurnalistiky je práce Libuše Kolářové na téma *„Mediální obraz „kauzy Czechtek 2005“ optikou teorie morální paniky“* (2008), kde předkládá rekonstrukci mediálního obrazu na „onen osudový“ CzechTek skrze české deníky Lidové noviny a Právo a zjišťuje, zda strategie editorů obou deníků vedly ke vzniku morální paniky. Aneta Houdková se ve své bakalářské práci *„Komunikace subkultury freetekno“* (2008) pokouší o deskriptivní analýzu komunikačních prostředků, které využívá subkultura příznivců freetekna. Vychází přitom z předpokladu, že se po policejním zásahu proti účastníkům Czechteku 2005 komunikace v rámci

subkultury transformovala a přizpůsobila s cílem ukrýt své aktivity před očima veřejnosti. Práce celkově působí dosti neuspořádaně a je v z ní patrné, že se žádná freeparty nezúčastnila, i když používá kvalitativní metodiku výzkumu. Studentka zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích, Ivana Balková, se díky svým osobním konexím s policií ČR a kontaktu s lidmi, kteří se přibližují alternativním kulturám, v práci „*Pohled na technoparty CzechTek ze strany příznivců techno a policistů*“ (2007), snaží předložit objektivní náhled na CzechTek 2005, konfrontací názorů obou stran na toto téma. Komplexnější pohled na CzechTek zaujímá Veronika Koubková v bakalářské práci „*Czechtek 2005*“ (2008). Studentka se zde také věnuje převážně „nejpikantnějšímu“ ročníku 2005 ale i zasazuje CzechTek do hlubšího historického kontextu, rozšířeného o vlastní hypotézu nad budoucností pořádání podobných technivalů v České republice a Evropě. Posledním, mě známým a i vlastně jediným „pánem na holení“ je Martin Řeháček, který obhájil svou bakalářskou práci ve stejný rok jako sl. Koubková a dokonce i s téměř stejným názvem⁴ tedy „*CzechTek 2005: média, moc a technokultura*“ (2008). Ve své práci popisuje kromě historických souvislostí a postavení techna v rámci elektronické hudby i propojení techno kultury s neotribalismem. Hlavní těžiště práce jsou upřena k masovým médiím a myšlenkám Marshalla McLuhana⁵, a dále pak kvantitativní obsahové analýze článků, relevantních k předmětu výzkumu, vyskytujících se v největších třech českých denících: MF Dnes, Právo a Blesk.

Další blok se věnuje pracím, jejichž ústředním motivem je techno/tekno a jeho formy politizace. Ondřej Ledabyl nám plynule v práci „*Politizace a sekuritizace techno kultury v České republice*“ (2010) navazuje na výše uvedené práce svým pojetím CzechTeku a zaměřuje se na otázky, „proč se ryze kulturní fenomén politizuje, či zda se dokonce stává otázkou bezpečnosti.“ Hlavním ohniskem zájmu je pak CzechTek 2005 a vysvětlení teoretických pojmů z oblasti teorie bezpečnosti. Jan Segeš o rok později obhájil na brněnské katedře sociologie práci „*Politizace české freetekno subkultury*“ (2011), kde se snaží odkrýt úrovně politizace freetekno subkultury v českém prostředí pomocí analýzy dokumentů

⁴ Rozdíl v názvech jsou jen ty, že Koubková používá ve slově *CzechTek* malé *t* a Řeháček naopak, Řeháček ještě doplňuje svou práci o podnázev.

⁵ Herbert Marshall McLuhan byl kanadský filozof, spisovatel, literární kritik a mediální teoretik. Jeho pojetí médií je někdy označováno jako technologický determinismus. K jeho základním konceptům patří: „horká a chladná média“ či „globální vesnice“. (citováno 2.6.2012 z <http://cs.wikipedia.org>)

týkajících se teknivalů CzechTek, CzaroTek a pouličního festivalu DIY Karneval. Segešova práce teoreticky čerpá převážně z Maffesoliho konceptu *neotribalismu* a teorie *dočasné autonomní zóny* Hakima Beye. Obě tyto práce do jisté míry stavějí na základech, které položila Zuzana Brodilová v práci „*DIY karnevaly a politika*“ (2009). Bakalářská práce sl. Brodilové má charakter případové studie, v které se snaží odpovědět na otázku, jestli freetekno subkultura nese v českém prostředí nějaké politické obsahy, podobně jako je tomu na Západě. Dále předpokládá že, pokud nějaké politické obsahy tato subkultura nese, budou se nejvýrazněji projevovat právě při pořádání DIY karnevalů. Poslední prací, věnující se politickému přesahu fenoménu freetekno, je práce Jakuba Valenty „*Nekonvenční politický konflikt a občanské iniciativy: CzechTek 2005*“ (2009). Tuto práci se mi bohužel nepodařilo dohledat, ale jelikož se přímo nevěnuje předmětu mého zájmu, nepovažuji její absenci za důležitou. Přesto považuji za důležité jí v tomto souhrnu uvést.

Následující blok shrnutí dosavadních výzkumů věnuji autorům, kteří zasvětily své práce dalšímu tématu neodmyslitelně spjatému se subkulturou freetekno. Společným jmenovatelem těchto prací jsou *drogy*. Prvním, mnou dohledaným autorem, je Petr Winkler, který převedl studium sociální práce do praxe svou bakalářskou prací: „*Rituál, LSD a freetekno aneb proč se dělají teknoparty a proč se na nich bere LSD*.“ (2006) Winkler se hned v úvodu zmiňuje o kauze CzechTek a jak sám říká, „práce by měla být skromným příspěvkem k případné skutečné diskusi a přispět k objasnění, proč a co jsou akce jako Czechtek a jakou představují společenskou nebezpečnost.“ Cílem je tedy zjištění, proč lidé na CzechTek jezdí, proč ho dělají a proč tam berou LSD. V první části se věnuje rituálu a ritualizaci užívání LSD, v druhé obecně LSD a ve třetí celkově freetekno fenoménu. Zastoupení pohledu „z druhé strany“ předkládá Lucie Bukáčková díky bakalářské práci „*Drogy jako součást životního stylu vyznavačů "technohudby"*“ (2007). Bukáčková se věnuje komerční klubové techno scéně a drogám, které se na těchto parties užívají. Celkový dojem je poněkud „chabý“ díky velkým metodologickým nedostatkům. Přínos autorky shledávám v tom, že se snaží čtenářům přiblížit čtivým stylem osudy jejích čtyř respondentů pomocí jednotlivých kasuistik. Dalším kdo se zabývá pohledem na drogy z pozice komerčního techna a obecně elektronické taneční hudby je Petr Vokúrka. V práci

„Rizika spojená s užíváním drog na scéně elektronické taneční hudby - působení projektu Safer party“(2011), představuje účastníky těchto akcí a seznamuje nás s jejich způsoby myšlení, přístupy k hodnotám, ale i jednotlivé preventivní programy, které se snaží snížit drogová rizika spojená s tímto stylem života a zábavy. Můj jmenovec Jan Švec se inspiroval několikaletou dobrovolnickou praxí v nízkoprahovém centru zabývajícím se především oblastí terciární drogové prevence a zvolil si téma diplomové práce „Freetekno subkultura a postoje k drogovému abúzu“(2010). Zde předkládá čtenáři nejnovější modely drogového abúzu a drogových závislostí a to jak z pohledu adiktologie, tak sociologie. Ve svém výzkumu volí kvalitativní sběr dat prostřednictvím hloubkových polostrukturovaných rozhovorů s účastníky freetekno parties. Kolegyně Tereza Stříteská se zaměřila ve své bakalářské práci „Užívání drog v komunitě technařů v Pardubicích“(2009) na to: „Jak dalece jsou rozšířené drogy v tzv. komunitě technařů. Které druhy drog jsou nejčastěji užívány. Zda užívají drogy jen na akcích spojených s techno hudbou nebo pravidelně. Jestli si uvědomují rizika spojená s užíváním drog.“ Této práci bych vytkl fakt, že zde není jednoznačně jasné, zdali se jedná o uživatele z řad tekna či techna, protože pod pojmem technař se může skrývat i člověk inklinující k subkultuře freetekno. Nicméně podle výsledku dotazníkového šetření se domnívám, že se jedná opravdu o subkulturu klubového techna, jelikož četnost užívání extáze několikrát převyšuje četnost užívání LSD. Tuto hypotézu však nemohu jednoznačně potvrdit, protože se jedná o velmi úzce vymezený terén, který může být ovlivněn například větší dostupností MDMA a nedostatkem LSD na zdejším černém trhu. Rozdíly v užívání drog mezi klubovou techno subkulturou a freetekno subkulturou se vyčerpávajícím způsobem věnuje dílo „Freetekno a komerční technoscéna z pohledu odlišnosti preferovaných drog“(2011) Aneta Klečacká se jako jedna z mála zúčastnila jak freetekno parties, tak i komerčních techno parties. Z každé skupiny získala náhodným výběrem deset respondentů a pomocí polostrukturovaných rozhovorů předkládá srovnání výskytu drog na jednotlivých typech party. „Z dosažených výsledku vyplývá, že na obou typech párty se užívají odlišné drogy, kdy na freeteknu převládají halucinogeny a cannabinoidy, kdežto klubovou techno scénu ovládají stimulanty a extáze.“ Vendula Bednaříková, jako poslední z tohoto bloku, se zaměřila na „Specifika užívání drog na freetekno parties“(2010). Její

diplomová práce je velmi obsáhlá a nevěnuje se v ní pouze drogám, ale i obecně freetekno subkultuře a fenoménům spjatých s vývojem tohoto hudebního i životního stylu. Teoretickou část obohatila i o představení několika zahraničních výzkumů věnujících se podobné problematice. Ve výzkumné části se Bednaříková hlavně věnuje nalezení odpovědi, pomocí kvalitativního výzkumu a polostrukturovaných rozhovorů, na otázku, „Jaká jsou specifika užívání drog na fretekno parties?“.

Absolventka pardubické sociální antropologie Marie Křelinová se v práci „*Umělecké projevy v české „freetekno“ komunitě – symbolická, funkční a rituální rovina „teknoplachet“*“ (2008) pokouší o analýzu uměleckých projevů členů freetekno subkultury. Křelinová dále mapuje vznik a vývoj freetekno subkultury v české republice a vysvětluje vztah mezi uměním na parties a halucinogeny. V závěru je potvrzena hypotéza o umění jako odrazu sociokulturních struktur panujících v subkultuře freetekno. Student Univerzity Palackého Jan Knitl ve svém díle „*Rezonance*“ (2010) se snaží o jakousi redukci obrazové plochy do řádků tvořících text, jak sám zmiňuje. V teoretické části obecně shrnuje historický vznik freetekna a s ním spojených subkultur. Dále obsahuje popis praktické části bakalářské práce ve srovnání s freetekno subkulturou a obrazovou přílohou. Vzhledem k tomu, že je tato práce publikovaná na katedře výtvarných umění, jedná se o doplňující text prakticko-výtvarné části, kterou tvoří soubor obrazů inspirovaných právě freetekno subkulturou. Obrazy jsou malovány temperou na sololitovém podkladě, nesou se v klasickém duchu plachet používaných při výzdobě freeparties a většinou obsahují motiv spirály, robotů či reproduktorů. Studentka Masarykovy univerzity katedry hudební výchovy magisterského studia Petra Obršlíková ve své práci „*Emocionální aspekty hudby - způsoby ritualizace poslechu*“ (2009) představuje poslech hudby z pohledu hudební psychologie, muzikologie, dějin hudby estetiky a muzikoterapie a hudební sociologie. Vychází z hypotézy, že „hudba má schopnost vyvolávat v každém člověku různé pocity a ovlivňovat jeho emocionální prožívání“, a že toto prožívání může mít na jedince pozitivní terapeutické dopady. Zaměřuje se zde na emoce s hudbou spjaté a historií i současností hudebního myšlení. V druhé experimentální (praktické) části se nachází rozbor dotazníkového šetření žáky pátých a devátých ročníků. Zúčastnilo se ho celkem 74 žáků, kteří byli dotazováni na soubor otázek, například jestli si myslí,

že hudba ovlivňuje jejich náladu a pocity. Z výsledů také vyplývá, že si žáci základních škol uvědomují emocionální vliv hudby a tento její potenciál umí využívat. Dotazník byl doplněn i o poslechovou část. Tato práce představuje další pohled, kterým lze vnímat freetekno subkulturu a to především z pozice dopadů na lidské nitro a jeho možný terapeutický potenciál. Petr Balog se jal zpracovat téma freetekno subkultury z etnomuzikologické perspektivy, která však svým obohacením o zúčastněné pozorování pocházející z CzechTeku 2006 získala socioantropologický přesah. Ve své bakalářské práci, která se nazývá, „*Freetekno jako protikultura*“ (2009,) velice výmluvnou a čtivou formou nejdříve popisuje příběh, jak se o této problematice dozvěděl a z jakých důvodů mu učarovala a následně líčí zážitky a pocity ze své první osobní zkušenosti s touto subkulturou. Balog přichází s novým konceptem, který nazývá *jinakost*. Hlavní hypotézou je, že *jinakost* zakládá rozlišení mezi hudbou a nehudbou. Této *jinakosti* přisuzuje šest aspektů. Jmenovitě: periodická repetitivnost, elektronický zvuk, vysoké tempo, nepřetržitost, soundsystem a hlasitost-fyzické vnímání zvuku. Jinakost také definuje jako spojení člověka a techniky. Jitka Žáková prostřednictvím bakalářské práce „*Subkultura tekna ve spojení s novými médii*“ (2010) hledá uspokojivé odpovědi na otázky týkající se hudební produkce na tekno parties a jestli vůbec můžeme považovat tekno samo o sobě za hudební styl, dále jak tekno subkultura využívá technologie nových médií ke zformování vlastní subkultury a proč jsou nová média součástí tohoto stylu. Žáková rozebírá pojmy jako *DJing* a *VJing* a nakonec si klade i otázku, jestli by tekno mohlo vzniknout i bez novodobých technických prvků. Posledním autorem zařazeným v tomto „*uměleckém*“ bloku je Šárka Tomanová, která se ve své práci „*Styly elektronické taneční hudby v rámci české scény*“ (2012) orientuje především na taneční *techno* parties a na rozdělení sedmi hlavních stylů na těchto tuzemských parties nejčastěji hraných. Práce se také zaměřuje na zachycení odlišností mezi jednotlivými *podstyly* pomocí notace rytmických *patternů* a zvukových ukázek. Tuto práci do souhrnu zařazují, protože hranice mezi tekmem a tekmem, o které se zmíním na následujících stránkách, na hudební úrovni je propustná a velice těžko vymežitelná.

V následujícím bloku souhrnu akademických prací bude řeč o dílech, které se nějakým způsobem zaměřují na nomádství a travellerství. Jitka Žáková⁶ brněnská absolventka katedry Sociální pedagogiky popisuje ve své práci „*Nomádi nového věku. Fenomén kočovného způsobu života za časů globalizace.*“ (2007) kočovný způsob života v kontextu postmoderní doby. Zaměřuje se na civilizační dopady na lidskou psychiku vedoucích k pocitu vykořenezení a na jednotlivé potřeby a motivace lidí žijící nomádkým stylem života, jako je: potřeba *nemateriálna*, nebýt uniformní, kontakt s přírodou a v neposlední řadě touha po dobrodružství. Tyto touhy a potřeby kočujících lidí se snaží vysvětlit pomocí kvalitativního výzkumu a narativních rozhovorů s pěti *novodobými nomády*. Plzeňský kolega antropolog Vilém Kočandrle napsal bakalářskou práci „*Freetekno a travellerství*“ (2008), v které se také zabývá celkem podrobným rozpracováním historie a vymezením základních pojmů týkajících se freetekna a travellerství. Jedním z hlavních přínosů této práce je v zajímavém pojetí rizozomického konceptu. Rizozoma je pojem vypůjčený Gillesem Deleuzem a Félixem Guattariem z botaniky, kde rizozoma představuje podzemní část stonku rostliny, která decentralizovaně „bují“. Kočandrle vidí v tomto rizozomickém konceptu paralelu s freeteknem a jak sám tvrdí: „Díky tomuto konceptu lze fenomén freetekno uchopit v jeho mnohosti, decentralizovanosti a nomadické struktuře, kde je každý bod propojen s jakýmkoliv jiným bodem a odkud vybíhají jednotlivé linie úniku, díky nimž se freetekno jako rizoma šíří.“ (Kočandrle 2008: 37) V bakalářské práci „*Freetekno jako nový kmen*“ (2007) Markéta Horká popisuje fenomén freetekno v perspektivě novějších sociologických přístupů k alternativním subkulturám, k tomu převážně využívá Maffesoliho koncept nových kmenů. Práce opět popisuje vznik freetekno subkultury ve světě i v českém prostředí a konfrontuje tak kočovný ideál neotribalismu s „usedlou“ realitou českého freetekna. Nezanedbatelnou část práce věnuje také CzechTeku a ilustruje na něm charakteristické znaky této subkultury. Antropolog Martin Beaufort se sice primárně nezaměřuje ve své bakalářské práci „*Techno-communitas: fenomén freetekno jako snaha o únik ze sociálního řádu*“ (2007) na travellerství a kočovný styl života, jako předchozí práce v tomto bloku, ale je zde patrný motiv cesty vedoucí pryč od majoritní společnosti za „nezávislou“ zábavou byť i za hranice České republiky. Beaufort vychází a čerpá

⁶ Pod touto prací je však na stránkách Masarykovy univerzity oficiálně podepsaná Jitka Balášová, nicméně budu považovat za autora osobu podepsanou přímo pod prací.

převážně ze třech akademických prací a teorií Victora Turnera týkajících se rituálu. Dále vysvětluje důvody proč freeparty v České republice přestávají být pro účastníky zdrojem „svobodné zábavy“ a jak tento fakt ovlivňuje tendence některých českých soundsystémů „expandovat“ do zemí východní Evropy.

V posledním bloku souhrnu dosavadních výzkumů jsou obsaženy práce zabývající se vymezení pojmů a obecnou problematikou freetekno subkultury. První, mnou dohledanou prací na toto téma je absolventská práce Karly Šarközyové s názvem „*Freeparty*“ (2002). Studentka sociálně právní činnosti má poměrně dobré komplexní znalosti o freetekno subkultuře, které v první části této práce dokázala „prodat“. V druhé části se zabývá vyhodnocenými údaji z dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů, kde se snaží nalézt odpovědi na otázky týkající se drog a legislativy týkající se pořádání freeparties. Ze stylu psaní a zaujímaných stanovisek vyplývá, že má k této komunitě vřelý a blízký vztah, který v některých pasážích přerůstá v nekritické přejímání informací pocházejících od informátorů. Jan Hrouda absolvent Vyšší odborné školy publicistiky s kulturním zaměřením se v práci „*Freetechno – historie, charakteristika a kontext hnutí*“ (2004) zaměřuje také na obecné charakteristiky a historický vývoj českého *freetechno* fenoménu. Práce je zajímavě napsaná, nastiňuje prorocké vize konce historie a spolu s Šarközyovou poskytuje solidní odrazový můstek pro většinu zde jmenovaných prací. Diplomovou práci na téma „*Freetechno subkultura*“ (2008) představuje Jan Hasse. Tato diplomová práce, publikovaná na Katedře psychologie Univerzity Palackého v Olomouci, jako jedna z mála obsahuje kromě definic pojmů a českého historického vývoje i široký záběr historického vývoje techno kultury ve světě. K tomuto širokému uchopení si dopomáhá i čtyřmi kanadsko-americkými studii popisující tamní elektronicko-hudebně-alternativní scénu. Práce má přes 160 stránek a byla napsána ze vznešených důvodů lepší informovanosti veřejnosti po mediálně dezinformační bouři, která se rozpoutala po CzechTeku v roce 2005. Kristýna Veselá zprostředkovává ve své bakalářské práci „*Brněnská scéna freetekna z hlediska členů komunity*“ (2010) emické hledisko účastníka brněnské freetekno subkultury. Díky několika rozhovorům s dlouholetými členy místních soundsystémů se jí podařilo vytvořit celistvý obraz brněnské scény tak jak jej vnímají samotní „matadoři“. Aneta Rušová, absolventka pardubické sociální antropologie, se svou bakalářskou prací na téma „*Freetekno*“ jako fenomén

v kontextu sdílené zkušenosti – rituály, symboly a mýty vyznavačů české „freetekno“ scény“ mapuje freetekno subkulturu skrze její mýty, rituály a bohatou sdílenou symboliku. Prostřednictvím této analýzy pak formuluje ideová východiska a hlavní myšlenky freetekno subkultury. Rušová se zúčastnila i jedné zahraniční freeparty, která se konala ve Španělsku a na kterou doprovázela jistý soundsystem. Tento „trip“ pak vyhodnocuje jako jeden z přechodových rituálů. Poslední, komu zde věnuji prostor, bude Radka Chalupová se svou prací „*Freeparty jako realizace subkultury freetekno*“ (2011) Tato bakalářská práce se nejvíce podobá mému tématu, jelikož se v užším smyslu zaměřuje na fenomén freeparty a jako jedna z mála, sice povrchně, ale přece zmiňuje i fenomén *privátních freeparties*. Chalupová se zaměřuje na nejmenší detaily organizace a pořádání freeparty a ty pak převádí do pitoreskních tabulek. Celkově je tato práce poměrně zdařilým dílem přispívá k pochopení této problematiky.

Z množství publikovaných akademických prací zabývající se problematikou freetekno subkultury, jejichž neúplný výčet je k dispozici výše, nevyplývá pouze fakt, že je tato problematika pro studenty nejrůznějších oborů atraktivní, ale i fakt že se v této subkultuře vyskytuje nezanedbatelné procento vysokoškolsky vzdělaných lidí. Ve většině výzkumů byla použita metoda sběru dat pomocí zúčastněného pozorování. V těchto pracích je patrný osobní zájem o danou problematiku a mnohdy jsou vyjadřovány i osobní sympatie k freetekno subkultuře. Z toho vyvozují, že jsou tyto práce psány samotnými účastníky freeparties.

2 REFLEXE VÝZKUMU

V pracích a výzkumech na témata blízká tématu mému jsem často postrádal kapitolu reflexe výzkumu. Myslím si, že právě přiblížení výchozí pozice účastníka a jeho celkový vliv a dopad na terén jsou jedním z hlavních faktorů ovlivňující terénní výzkum tudíž i jeho výsledek. V této části bych se proto snažil přiblížit mé výzkumné pozice, metody a úskalí, s nimiž jsem v terénu pracoval a byl nucen se vypořádávat.

Reflexe výchozí situace

Ačkoliv mám k freetekno subkultuře a obecně k pořádání freeparties kladný a vřelý vztah nepovažuji se za insidera. Svůj vztah k tomuto fenoménu bych vyjádřil jako sympatizant s okruhem přátel insiderů.

Před tím, než jsem se začal o tuto subkulturu vědecky zajímat, jsem měl jen povrchní informace, ale nebyla mi cizí. Na jednu stranu jsem při svém terénním výzkumu měl výhodu v podobě znalostí, jak se mám na freeparty jako účastník chovat a znalost žargonu, plynoucí z předvýzkumu, ale na stranu druhou jsem se obával takzvané „slepoty v domácím prostředí“ (Eriksen 2008: 46). Z tohoto důvodu jsem se snažil veškeré dosavadně nabyté informace i dezinformace zapomenout a nastavit svůj výzkumnický pohled na pozici zvědavého dítěte, které se stále a neodbytně táže „proč?“.

Tato subkultura je blízká mému světonázoru svými ideovými východisky, tendencím návratu k přírodě, tak i v dočasném zpřetrhání pout s metafyzickou zátěží sociální reality.

Fyzický vzhled výzkumníka

Poměrně vstřícný přístup ze strany respondentů a dalších účastníků freeparty jsem měl díky tomu, že jsem na první pohled nevynikal z řad *insiderů* a jak se v těchto situacích říká, nevyčůhoval z řady. Myslím si, že díky dredům, které nosím, jsem mohl poměrně snadno splynout s davem, a až do doby, než se v mé ruce objevila kamera, jsem nepůsobil jako rušivý prvek. Tento fyzický aspekt mé osoby mi do jisté míry zajišťoval důvěryhodnost u respondentů a po jejich ujištění,

že rozhovory, jež mi poskytnou, nezneužiji v jejich neprospěch, i reliabilitu získaných informací.

2.1 Reflexe audiovizuálního záznamu a úskalí při pořizování rozhovorů

Díky technickému zázemí, jež mi poskytla má „*alma mater*“ Katedra sociálních věd, jsem měl možnost, jak říká Gauthier „zachytit život znenadání“. Tedy jinak řečeno mi malá kompaktní kamera umožnila dostat se do víru party a tam pořídit ilustrační záběry, bez toho abych zatěžoval terén osvětlovačem, zvukařem a dalšími členy štábu. Petrůň k tomu dodává: „Přítomnost více „cizích“ může být ve výzkumu rušivým elementem, ztěžujícím komunikaci se zkoumanými...“ Zároveň k této problematice musím obratem dodat, že při natáčení rozhovorů je nejlépe mít za kamerou „svého“ člověka věnujícího se pouze kameře, aby se výzkumník mohl plně soustředit na vedení rozhovoru. Dotazovanému člověku, který není zvyklý mluvit na kameru, musíme dát dostatečný prostor si na ni zvyknout a to nejlépe tak, aby na kameru zcela zapomněl či ji ignoroval. Při takovém rozhovoru točeném, jak se běžně ve filmové branži říká, takzvaně z *ruky*, se stává, že výzkumník, režisér, kameraman vedoucí rozhovor jedním pohledem do hledáčku kamery přeruší „eye contact“⁷, respondent znervózní a *zasekne se* uvědomujíc si, že je zkoumaným objektem.

Při rozhovoru s účastníky freeparty není možné přímo pokládat předem připravené otázky, jelikož se dotazovaný jedinec opět *zasekne* a dojde mu, že je předmětem výzkumu. „Lék“ na následné uměle šroubované odpovědi respondenta je dostat oficiální rozhovor do neoficiální roviny *volného rozhovoru*⁸. Bohužel často se stává, že přítomná kamera je jakýmsi faktorem určujícím formálnost rozhovoru a její přítomnost do jisté míry rozhovor institucionalizuje. Je důležité si také uvědomit fakt, že v prostoru právě probíhající freeparty, je poměrně hlučné prostředí, proto pořizování rozhovorů v blízkosti reproduktorů o výkonu několika kilowat je nemyslitelné. Z těchto důvodů se ukázalo jako velice těžké realizovat jednotlivé rozhovory na kameru přímo v terénu, proto jsem se snažil pořizovat rozhovory

⁷ Oční kontakt

⁸ Reichel definuje volný rozhovor, jako rozhovor kdy nejsou otázky předem dány a vznikají během přirozené interakce mezi výzkumníkem a informátorem. Výhodou je míra spontaneity výpovědi, přinášející konkrétní a hlubinné informace. (Reichel, 2009; 110)

s účastníky v přiměřené vzdálenosti od reproduktorů. Nejideálnější prostředí pro pořizování rozhovorů se mi ukázalo předem domluvené neutrální prostředí mimo místo i čas freeparty. Na závěr bych chtěl ještě dodat, že když jsem byl na party bez kamery, pohyboval jsem se v terénu jako „laň na pastvě“ ale s kamerou a červeným světýlkem *rec* jsem si připadal jako „slon v porcelánu“.

2.1.1 Audiovizuální příloha

Jak jsem již zmínil v úvodu, součástí mé bakalářské práce je audiovizuální příloha ve formě krátkého dokumentu, která obsahuje některé výpovědi respondentů a ilustruje terén, v kterém jsem se během výzkumu pohyboval. Chris Marker v knize „*Le Dépayés*“ (1982) kdysi uvedl: „Text nemůže komentovat obrazy více než mohou obrazy ilustrovat text.“ Proto písemná část mé závěrečné práce nemá za cíl komentovat audiovizuální přílohu, ale příloha má čtenáři přiblížit zkoumaný terén.

Audiovizuální příloha se snaží předložit divákům náhled do této části subkultury a pomocí respondentů osvětlit i základní principy pořádání freeparties. Je jakým si smyslovým doplňkem koexistujícím výhradně s tímto textem. „Psaný text a audiovizuální zobrazení se liší charakterem a mírou reprezentace a interpretace, které se zapojují v různých fázích utváření a vnímání díla, ale rozdíly v jejich povaze nejsou relevantní při posuzování jejich vědeckého či uměleckého charakteru.“ (Petráň 2011: 48)

3 METODOLOGIE

3.1 Sběr dat

Eriksen píše, že: „Kdyby měl badatel reprodukovat všechna sdělení svých informátorů a popsat všechny jejich činy, nedokázal by odmítnout, ale ani potvrdit žádnou konkrétní hypotézu.“ Zkrátka, abych nebyl utopen ve vlastním výzkumu, uvádím v této práci ilustrativní citace respondentů, které nejsou vždy plným výčtem jejich odpovědí. Z důvodu velkého množství dat a teorií obsažených v dosavadních výzkumech a téměř nekonečné škále empirických dat poskytujících mi můj zkoumaný terén, jsem zvolil metodiku postupu, jež se osvědčila i Straussovi. „Bude-li tedy výzkum pokračovat v souladu s naším přáním, nebude se vyvíjet po lineární ose, ale ve spirále: pravidelně se budu vracet k již dosaženým výsledkům a další objekty zahrnu do výzkumu jen tehdy, když jejich poznání umožní prohloubit poznání těch objektů, z nichž jsme poznaly prve to nejzákladnější“ (C. L. Strauss 2006:16).

Ve své práci jsem také komparoval primární data pocházející z vlastního výzkumu s daty sekundárními, které jsem citoval převážně z akademických prací kolegů studentů a elektronických článků věnujících se podobné problematice.

Sběr dat jsem prováděl simultánně s jejich hodnocením, což mi umožnilo získanými výsledky ovlivňovat další sběr dat. Tento postup mi pomohl hlavně při zjištění, že ne každá tekno párty je také freeparty, i když se tak může na první pohled tvářit⁹.

V rámci zajištění co nejvyšší validity dat, jsem svůj výzkum realizoval v rozdílných lokalitách a s různými soundsystémy. Jednotlivé freeparty, které jsem během výzkumu navštívil se odehrávaly v: jižních Čechách, Praze, středních Čechách a východních Čechách v Pardubicích.

Ač se v běžném životě nepovažuji za člena freetekno subkultury, na freeparties jsem přijímal roli insidera. Vydedukoval jsem z předchozích natočených dokumentů, že účastníci freetekno subkultury, tak asi jako všichni lidé, mají

⁹ Viz. v podkapiole „Popis vstupu do terénu“

rozdílné chování před outsidersy i v přirozeném prostředí¹⁰, než kdyby byli jen mezi svými. Tím, že jsem vystupoval na parties v běžných interakcích jako insider, jsem si zajistil upřímnost ze strany respondentů, jelikož neměli potřebu sebe prezentace, tak jako tomu je například v dokumentech „Být Dýdžej“ a „Tekno je můj všekno!“ Role „*insidera nad věcí*“ se mi osvědčila pro tento terén jako nejvhodnější. Ve všech aspektech jsem participoval na životě v těchto *dočasných komunitách*, ale nikomu jsem nezatajoval, že zde provádím výzkum. Celý výzkum jsem se potýkal se střetem rolí a snažil se oddělovat svou roli výzkumníka od role účastníka, což nebylo vždy zcela snadné a mnohdy ani možné.

3.2 Etika výzkumu

Vždy, když jsem přišel na freeparty, nejprve jsem vydal hledat členy pořádajícího soundsystému, seznámil je se svým záměrem a dovolil se, jestli zde mohu natáčet a s tímto materiálem dále pracovat. Nešetkal jsem se na žádné party se zákazem natáčení, ale občas se mi dostávalo odpovědi jako: „*Jasně toč si, co chceš, jen netoč nás a nechtěj, aby sme ti do toho něco říkali.*“ Tento přirozený *stud* se mi neformálním přístupem podařil většinou během party eliminovat a s některými účastníky se mi podařilo udělat rozhovor na kameru. Pro realizaci rozhovorů jsem volil neformální polostrukturovanou metodu, protože i étos celé kultury freetekna je vysoce neformální.

Jelikož se na parties distribuují a užívají látky, které jsou v rozporu s legislativou, u některých respondentů jsem nezabíral obličej a jména jsem neuváděl v žádném případě, jelikož ani na party nejsou důležité.

3.3 Popis vstupu do terénu

Jako svůj první oficiální vstup do terénu jsem několik týdnů předem plánoval navštívit *akci* se jménem *Xmassacre*¹¹. O této Teknoparty jsem se dozvěděl z plakátů visících téměř po celé Praze. Konala se v bývalé hale ČKD, které se lidově říká „Kolbenka“ a poskytuje prostor pro více než 5000 lidí. Oživování starých nepoužívaných továrních hal mi připadalo jako dostatečné naplnění myšlenky freeparty a z těchto důvodů jsem si tento terén vybral pro první výzkum.

¹⁰ Přirozené prostředí v tomto kontextu rozumím jako prostředí freeparty.

¹¹ Audiovizuální pozvánka dostupná z: <http://www.youtube.com/watch?v=Tqcp2cxCfI>

Naneštěstí, či jak jsem si uvědomil až později, spíše naštěstí, jsem se pár dní před konáním *Xmassacru* přes kamaráda teknaře dozvěděl, že se koná jistá „antiakce“ na tuto *komerční party*¹². Byla to freeparty, která se nazývala *Vánoční diktát*¹³.

Vánoční diktát se odehrával v nepoužívaném chladícím skladu, v pražském Šáreckém údolí. Nalézt místo konání nebylo nijak složité, díky luminiscenčnímu značení cesty, pomocí takzvaných *lightsticků*.

Byl jsem plný očekávání, jaké skvělé záběry a rozhovory zde pořídím. Brzy mě však potkala tvrdá deziluze. Když jsem přišel do haly, kde se party konala, nejprve jsem vyhledal členy pořadajícího soundsystému a zeptal se, jestli jim nebude vadit, když *jejich party* budu zaznamenávat na kameru. Problém v tom neviděli, ale byl jsem upozorněn, ať nečekám, že mi na ní někdo bude říkat nějaká moudra. A opravdu jsem na vlastní kůži pocítil, jak je těžké realizovat rozhovor s podroušenými účastníky a introvertními pořadateli. Naštěstí po několika neúspěšných pokusech jsem narazil na vhodnou respondentku, která mi byla po ujištění, že materiálu nijak nezneužiji v její neprospěch, ochotna poskytnout rozhovor. Tento rozhovor se stal jedním ze stěžejních v mé audiovizuální příloze.

Atmosféra této, jako téměř každé freeparty, byla ve velice intimním duchu, kterého jsem byl vlastně i já součástí. Proto jsem cítil jistou morální zodpovědnost k materiálu, jenž zde pořídím a takzvaně vypustím mimo tuto komunitu do světa. Tento vtíraví vliv svědomí byl mnohdy aspektem stěžující práci výzkumníka, ale zároveň posiloval mou přechodnou identitu účastníka. Celý výzkum jsem se tak potýkal s tímto střetem rolí.

Celkem jsem s kamerou navštívil dvě party, které byly takzvaně „indoor“. První se konala v Českých Budějovicích, v hudebním klubu K2 a druhá v Praze ve starém, již nepoužívaném chladícím skladu. Na obou těchto parties se vybíral vstup 50kč, aby se zaplatily pronajaté prostory. Dále jsem se snažil zachytit atmosféru na čtyřech takzvaných „openairech“, tedy freeparties konajících se v exteriérech pod otevřenou oblohou. První z nich byla pořádaná jako první openair freeparty v roce

¹² Podobná antiakce se konala v roce 2006 proti CzechTeku, z důvodu odchýlení od ideových východisek freetekna. Více o této akci píše Wimmer, 2006; 118.

¹³ Audiovizuální pozvánka dostupná z: http://www.youtube.com/watch?v=_vrp-m_W0Iw

2012, ve středních Čechách, která se nazývala *Friend Rave Open Air*¹⁴. Další party se konala v jižních Čechách a nesla název „*Májka pod dubem*“. V Pardubicích, jsem se zúčastnil jedné teknoparty, pořádané u odlehlé hospody, která se jmenovala „*U Bobra*“. Poslední párty, které jsem se jako výzkumník s kamerou zúčastnil se jmenovala zkrátka jen „*Freeparty*“ a byla pořádaná kdesi v lesích ve středních Čechách u Mnichovic.

3.4 Psychedelický experiment

Sociální skutečnost lze zkoumat dvojím způsobem. Buď ji jen pozorovat tak jak se nám ukazuje a jeví, nebo použít experimentální způsob sběru dat a sledovat jak se určité proměnné chovají třeba doslova „*na vlastní kůži*“. (Reichel 2010: 131) Jelikož jsem pro svůj výzkum shledal nejvhodnější metodologický postup zúčastněné pozorování a jedna z výzkumných otázek se zaměřuje na úlohu psychedelických látek na freeparties, pokládám za důležité předložit zde svůj subjektivní prožitek *účastníka party pod vlivem*.

Na projekční otázky ohledně rozdílu v prožívání party *střízlivý a pod vlivem* mi jeden z informátorů odpověděl: „*Určitě to k tomuhle typu parties patří, člověk má jakoby ten prožitek zvýrazněnej, změní se ti i úplně kvalita vnímání a zaměříš se na věci, který by ti za střízlivá unikaly mezi prsty. Nedá se to asi takhle slovně zprostředkovat, to se musí prostě zažít.*“¹⁵

Nejprve bych chtěl podotknout, že jsem si vědom faktu, že v našem kulturním rámci je konzumace psychedelických látek tabuizované téma¹⁶. V rámci výzkumu jsem usoudil, že stejně jako umění by nemělo podléhat cenzuře, tabuizováním a omezováním právními normami, i vědecký výzkum by měl tato tabu bořit a cenzuře se nekompromisně vzpírat a tím „obhajovat svobodu vědeckého myšlení, vyjadřování, výměny názorů a informací“¹⁷. Po dlouhém

¹⁴ Leták k této party je dostupný v příloze číslo 3.

¹⁵ „LSD, psilocybin a další halucinogeny opravdu tvoří, tak jak Hofmann prohlašuje, konflikt mezi systémy chápání reality, materialistickým a psychickým.“ (Jonathan Ott in Albert Hofmann 1997: 3)

¹⁶ „Halucinogeny neboli psychedelika jsou brány jako droga díky současné legislativě. V dřívějších dobách, v primitivních či přírodních kulturách je lidé vůbec jako „drogu“ nevnímali. Byly to především látky, které se používaly k rituálním a léčebným účelům.“ DOLEŽALOVÁ, Alex. Halucinogeny v medicíně a v terapii. *Psychologie.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-06-27]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/halucinogeny-v-medicine-v-terapii/>

¹⁷ Etický kodex České asociace pro sociální antropologii

uvažování nad etikou výzkumu jsem došel k závěru, že moje jednání není v rozporu s etickým kodexem a tudíž je vhodné do této práce zakomponovat i můj psychedelický experiment.

Po prostudování literatury zabývající se problematikou změněných stavů vědomí a experimentálními pokusy s LSD, jsem se vydal na další výzkum s otevřenou možností, vedenou vědeckými pohnutkami, užít na party *papír*, *trip*, *acid*, neboli LSD.

Sehnat na party papírek napuštěný LSD neboli trip nebyl nijak velký problém. Je zajímavé, že do doby, než jsem se začal ptát po psychedelické substanci, mi nikdo, kromě všudypřítomných kolujících *jointů*, žádnou takovou substanci spontánně ke koupi nenabízel. Z toho vyvozují, že na privátních freeparties nejsou drogy nabízeny za primárním účelem zisku, ale spíš jsou zde, jako prostředek pro ty kdo si chtějí zvýraznit prožitek z party. Jeden trip stál 200 Kč a byl v podobě malého čtverečku papírku o hraně cca 0,5mm.

Po požití se do půl hodiny dostavil očekávaný změněný stav vědomí, v podobě mrazení v zádech a celkově neurčité vláčnosti, který postupem času nabíral na intenzitě.

Dokud jsem si byl jist, že nemůžu věřit žádným podnětům získaným skrze smyslové senzory, oddával jsem se příjemným halucinačním pocitům a doslova se plavil na vlnách zvuku vycházejících z reproduktorů připomínajícím tepoucí srdce soundsystému. Facinovala mě obrovská variabilita nejrůznějších tónů a zvuků a u mnohých jsem si byl v tu chvíli jist, že je slyším poprvé, což mi připadalo až neskutečné. Ve chvílích, kdy rytmus hudby nabíral na obrátkách, jsem cítil, jak i atmosféra účastníků houstne a čeká se na to co přijde dál, co nám DJ předhodí. V těchto momentech, kterých bylo několik, mé tělo bylo zcela závislé i oddané struktuře a rytmu hudby. Rád bych popsal i jakési pocíťované spojení s DJem, který však nebyl vidět ale o to víc byl slyšet, jenže tento neuchopitelný transpersonální vztah pravděpodobně nejde slovy vylíčit. Tento vztah byl nejmarkantnější, právě když frekvence dosáhla svého maxima a přišel nějaký předěl. Měl jsem pocit, že během jedné vteřiny zvukové vlny mé tělo rozdělily na atomy a v té samé vteřině

opět poskádali do původního stavu. Po nějaké době tance jsem pocítil obrovskou všeobjímající jednotu prostupující skrze mě celou party¹⁸.

Když na mě přišla potřeba vypustit přebytečné tekutiny z mého těla, zahleděl jsem se, ne na hvězdy, jako se obvykle rád dívám, ale měl jsem pocit, že hledím hluboko do vesmíru. Pohltil mě pocit souznění- nelze slovy vyjádřit, s čím jsem v onen moment soucítil, ale byla to vše-vysvětlující ledově klidná přitom hřejivá jednota. Při močení jsem se doslova vsakoval spolu s močí do půdy a cítil přítomnost kořenů v mé blízkosti, a po chvíli jsem měl neodbytný pocit, že mi močovou trubicí procházejí i jednotlivé orgány a znejistěl jsem při představě, že se doslova celý vyčůráám a celého mě vsákne půda¹⁹.

V této chvíli mnou projel zvláštní pocit, který mi zježil chlupy na celém těle. Tentokrát jsem začal pochybovat, ne o realitě pokřivené vlivem LSD, ale o realitě kterou jsem doposud bral jako pevnou půdu pod nohama. Doslova jsem cítil, jak se dosavadní těžce nabyté životní zkušenosti pode mnou drolí, a rozpouštějí v nenávratnu. Pár vteřin to byl velice nepříjemný pocit nejistoty sama sebe, který se postupně transformoval v apaticky vnímanou nedůležitost mé osoby na tomto světě. Uvědomil jsem si jak je člověk v tak rozsáhlém vesmíru nepatrný a postradatelný, mé problémy běžného života se najednoujevily v tomto světle jako malicherné dětské hry postrádající hlubší smysl. Najednou mě napadla myšlenka: Pokud je lidské vědomí schopno uvědomování si sama sebe v tak komplexním a rozsáhlém vesmíru, nemůže být člověk přece jen pouhou loutkou sociálních rolí a her bez hlubšího smyslu, ale co je tímto smyslem? Tuto myšlenku jsem nedokončil, protože jsem byl vytržen z filozofování právě hraným setem²⁰, který mě neodkladně volal zpět před hradbu reproduktorů.

¹⁸ „Většina dotazovaných zmiňuje prožitky splnutí s tancujícím davem, a vůbec všemi lidmi účastníky se teknoparty. Tyto prožitky hodnotí velmi kladně a mluví o nich s velkou úctou“ (Winkler 2006: 29).

¹⁹ „Člověk má najednou pocit, že není v kontaktu jen se sebou, ale i s přírodou, vesmírem, vnímá svět tisícovkami jiných smyslů, než které má běžně k dispozici. Otázka je, jestli to je realita, nebo jestli to je zkreslení reality. To není schopen nikdo říct.“ (DOLEŽALOVÁ, Alex. Halucinogeny v medicíně a v terapii. *Psychologie.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-06-27]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/halucinogeny-v-medicine-v-terapii/>)

²⁰ „Setem“ je v tomto kontextu myšlena právě hraná hudba vzniklá mixováním jednotlivých gramodesek.

Nejzajímavějším faktorem stavu na LSD byl ten, že když jsem chtěl, mohl jsem si dovolit odletět z těla kamsi do astrálu a když jsem potřeboval jednat s lidmi, mohl jsem se zase kdykoliv vrátit do zpět do relativně střízlivého těla.

V ranních hodinách, když odezněl nejsilnější stav a začalo vycházet slunce, začal jsem reflektovat své předchozí vnímání. Bylo až neuvěřitelné, kolik zásadních věcí se za tak krátkou dobu uvnitř mého mozku odehrálo. Relativně krátkou dobu naznačovali jen hodinky a východ slunce, ale měl jsem pocit, jako bych prožil časový úsek několika měsíců.

Na závěr musím říci že, tato psychedelická zkušenost opravdu dala účasti na freeparty nový, hlubší rozměr a bylo velice zajímavé a poučné sáhnout si na hranice vlastního senzory-empirického poznání. Dokonce mě napadlo založit nový vědní obor s názvem „*Antripologie*“, kdy by výzkumník zkoumal svět a sociální realitu pod vlivem LSD²¹.

Tímto experimentem jsem konečně pochopil, co měl Dostojevskij na mysli, když řekl, že život je fantastičtější než fikce.

Tento *zhuštěný popis*²² je jen subjektivní zkušeností výzkumníka ovlivněného látkou měnící stav vědomí a settingem²³, proto nepředpokádám, že naprosto stejné stavy zažívají i ostatní účastníci, ale z následného porovnání můžu říci, že má u ostatních jedinců podobný charakter.

3.5 Vymezení pojmů

Termíny **Freetekno**²⁴ a **Freeparty** chápu jako hudební, ale v první řadě společenskou událost, kde není prioritní žánr ani styl produkované či reprodukováné hudby ale okruh lidí, jež se party účastní a jež ji vytváří. Podle Spiral Tribe nejde ani tak o hudbu samotnou, ale o to, že hudba je sjednocující komunikační prvek. (*Spiral Tribe-rozhovor pro Detail magazine 1992*)²⁵ Právě ono

²¹ *Halucinační myšlenka* kterou pravděpodobně nebudu uvádět v praxi.

²² Termín *zhuštěný popis* zavedl v antropologii Clifford Geertz.

²³ Setting je u psychedelických látek brán jako stav a duševního rozpoložení, předcházející intoxikaci.

²⁴ „Pojem freetekno je často spojován s hudbou, kdy označuje tvrdší alternativní undergroundovou „sestřenicí“ techna“ (Rušová 2009: 2)

²⁵ Dostupné z: <http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=285>

free by mělo být jakousi zárukou toho, že na party nebude placen vstup a bude pořádaná v duchu DIY.

Pojem **Soundsystém** je možné definovat dvěma způsoby. Jeden výklad představuje soundsystém jako technické zázemí a hlavně zvukovou aparaturu a druhý vysvětluje termín soundsystém jako, uskupení lidí zaštiťujících organizační složku freeparty včetně veškerých materiálních prostředků, které jsou k tomu potřeba a které tito lidé vlastní. (Kočandrle 2008: 26) K tomuto termínu se budu ještě vracet v dalších kapitolách.

Teknival je velká freeparty, kterou pořádá více soundsystémů. Nejznámějším teknivalem je (byl) v České republice CzechTek.

Freeparty jsou menší akce, omezené zpravidla na jednotlivé soundsystémy. Vlna těchto akcí po celé ČR se koná pravidelně od jara do pozdního léta a to většinou pod širým nebem tedy „open air“, ale i v zimě pořádají soundsystémy parties v klubech, hospodách různých opuštěných budovách a továrních halách, kde může být vybíráno vstupné.(Bednaříková 2010: 12)

Privátní freeparty či přátelská freeparty je party pořádaná většinou jedním soundsystémem²⁶, na které počet účastníků zpravidla nepřesahuje sto jedinců. „Prvním rozdílem oproti privátní freeparty je počet návštěvníků, kterých je zde několik desítek až stovek. Ti se vzájemně neznají a z toho vyplývá větší anonymita a menší solidarita na těchto freeparties.“ (Chalupová 2011: 52)

Pořadatel a organizátor je člen soundsystému aktivně se zapojující do příprav a realizace freeparty.

Účastník je člověk nespádající pod žádný soundsystém, ale aktivně se zapojuje na přípravě či chodu freeparty.

Protikultura a kontrakultura tyto dva pojmy používám ve své práci jako synonyma a chápu je jako radikálnější se vymezující subkultury v reakci na změny

²⁶ Privátní freeparties mohou pořádat členové náležící k různým soundsystémům, ale z důvodu předpokládané menší účasti je na privátní freeparty zastoupen jen jeden soundsystém v podobě zvukové aparatury.

v majoritní společnosti. Protikultura může být „chaoticky revoluční a násilná, jindy zase kvietistická a zaměřená na pokojné stažení se ze světa“ (Gellner 2001: 201).

Pojem **psychedelický** zavedl americký psychiatr Humphry Osmond. Termín vznikl spojením řeckého psyché a delein, což v překladu znamená učinit zjevným. Psychedelické stavy mají významný dopad na lidské nitro, podněcují tvořivost člověka a bývá jim přisuzován také terapeutický potenciál. (Kudrle 2006)

Majoritní kulturou chápu jako kulturu dominantní či mainstreamovou.

Tekno x Techno

Tekno a *Techno* chápu jako dva rozdílné, v sociální rovině až protichůdné, podžánry elektronické hudby. Zatím co *tekno* reprezentuje alternativní proud v elektronické hudbě, *techno* v mé práci zastupuje takzvané „klubové techno“ tedy komerční proud v elektronické hudbě. „Některé subkultury mládeže se přímo programově vymezují oproti subkulturám jiným.“ (Smolík 2010: 45) *Klubové techno* právě reprezentuje subkulturu, vůči které se freetekno nejmarkantněji vymezuje²⁷. Aneta Klečacká 2011 „Ačkoliv jsem nezkoumala oblast týkající se sebeidentifikace se subkulturou v rámci výzkumu jsem dospěla k zajímavým výsledkům, že obě subkultury se vůči té druhé jasně vymezují, což potvrzuje fakt, že tyto jednotlivé subkultury jsou spjatě spojeny a tím se právě posiluje jejich soudržnost.“ (Klečanská 2011: 38)

To, že se v některých pracích, člancích i z úst samotných účastníků objevují v rámci diskursu freetekna slova jako: Techno, Freetekno, Freetechno, Rave, většinou neznačí různé žánry, či styly, ale jen poukazuje na pojmovou variabilitu a neukotvitelnost pojmů.

„Freetekno hudba i scéna bývají v ČR označovány také obecnějším názvem „techno“, který je ovšem matoucí a přesně nevystihuje správný význam. Freetekno je ve srovnání s klasickým technem znatelně rychlejší (většinou se pohybuje v rozmezí 160 - 240 BPM) a používá drsnější zvuky. Dá se říci, že freetekno je pro běžného posluchače ještě méně stravitelné než techno. Nálepkou „techno“ bývá

²⁷ „...původní subkultura „techno“, se časem rozdělila na část nekomerční – „tekno“, či „freetekno“ a „komercializované“ techno“ (Švec 2010: 51) Více v kapitole „Schizma české freeteknoscény“

někdy účastníky označována podbízivá komerční hudba, orientovaná na klasické diskotéky (tzv. eurodance či dancefloor). Tato hudba sice využívá některé prvky techna, nicméně s technem (ani s dalšími výše uvedenými směry nemá prakticky nic společného)“ (Bednaříková 2010: 9)

Nebudu zde etymologicky ani sémanticky zkoumat jednotlivé termíny, proto slova: freetekno party, freeparty, party, budu používat jako synonyma, přičemž, akce, rychta, kalba, mejdan i party jsou jejich autonoma.

Ilustrace vizuálních rozdílů mezi *tekno* a *techno* je v příloze číslo 1.

4 IDEOVÁ VÝCHODISKA

„Žádné společenské setkání, žádné jídlo ani žádné vytvoření nebo potvrzení lidských vztahů si nelze představit bez nějakého idiomu, určujícího scénu omezujícího očekávání a stanovujícího práva a povinnosti.“ (Gellner 2000: 189)

Ideová východiska freetekno subkultury chápu jako jakési pilíře, na nichž by měly stát morálně-sociální hodnoty a ideály účastníků freeparties. Tyto hodnotové rámce však nemají kořeny v České republice a byly k nám zaváty převážně z USA (hnutí Hippies, psychedelická revoluce) a Velké Británie (Rave, The New Age Travellers). Zde se uchytily na úrodné půdě v tradici českého undergroundu a touto jedinečnou synkrezí začal vyrůstat výhradně český fenomén freetekno. Otázka, která z tohoto povrchního historického nastínění vyplývá, a na kterou se neodvažuji odpovědět, je, jestli nám v posledních letech česká freetekno scéna kvete, odkvétá, či skomírá pod nánosem „parazitů“.

I když jsem zjistil, že většina lidí jezdící na freetekno parties nemá o nějakých manifestech, kodexech a ani obecně o ideových východiscích velké ponětí, tak těmito myšlenkami byla prosycena každá párty, které jsem se během výzkumu účastnil. Lze se domnívat, že hodnoty, ke kterým se hlásí freetekno komunita, jsou jen jinak formulované obecné zásady slušného chování a respektu k druhým i přírodě, pro které je však v každodenním životě stále méně prostoru.

Prvním a nejzákladnějším *pilířem* hodnot freetekna je takzvané „PLUR“: peace – mír, love – láska, unity – jednota, respect – respekt. Heslo „PLUR“ navazuje právě na tradici hnutí hippies. Později se v klubové techno scéně začalo objevovat pod zkrácenou verzí „PLE“: Peace, Love, Ecstasy.²⁸

Nejmarkantnější vliv na ideová východiska českého freetekna a celosvětové rave kultury pochází od zakladatelů rave scény, sound systému Spiral Tribe. Spiral Tribe vytvořili první manifest postulující obecné ideály freeparties, které by měly být v duchu: „One Tribe, One Vibe“²⁹.

²⁸Čerpáno 5.6.2012 z: <http://en.wikipedia.org/wiki/PLUR>

²⁹ „One Tribe, One Vibe“ v překladu z angličtiny doslova znamená „Jeden Kmen, Jedna Vlna“.

4.1 Manifest Spiral Tribe³⁰

„Jediný způsob jak postupovat, je růst. Jediný způsob jak růst, je pronikat za hranice toho, co známe do nepoznaných oblastí neznáma. Neznámé je jediným zdrojem nových vědomostí.

Systémy, zajišťující naše přežití, jsou organické. Abychom mohli obnovovat buněčné stěny, je třeba dělit a násobit.

Staré bariéry padají, starobylé pilíře se hroutí a nové struktury vznikají na jejich místě. Každá nová generace rodí tu následující. Staré dává vzniknout novému.

Žijeme v momentu nekonečné proměny, propojujícím minulost, přítomnost a budoucnost.

Cílem našeho snažení je objevovat neustále se měnící horizont. Průběžně zavádět nové parametry, prozkoumávat a zabezpečovat každý nový stupeň, kterého dosáhneme.

Naším úkolem je zničit tu lhostejnost, která je zodpovědná za zánik životní síly na naší planetě.

Naším cílem je pozitivně motivovat lidi a národy. Je čas probudit planetu ze spánku!

Tento krok za dokonalostí, využívající nejmodernější digitální technologie, zkombinované s organickými životními systémy, má sílu mohutně otrást lidskými smysly a tak poskytnout ten chybějící kousek energie, potřebný pro kvantový skok z pozemského na mimozemské vědomí. Spiral Tribe³¹ (Manifest Spiral Tribe, 2004)

4.2 Kodex ještěra³²

„užij si párty neb od toho se dělají
pomoz, když je to nutné a nejlíp bez vyzvání
nedělej bordel
nelez do backstage
přidej pomocnou ruku se sběrem bordelu po lidech co ho dělají“³³

³⁰ Originální znění manifestu se nachází v příloze č.2

³¹ Citováno z: <http://www.freetekno.cz>

³² Ještěři jsou pravděpodobně jakýmsi zosobněním prototypického modelu teknaře. Více je jim věnuji v kapitole „ideální x reálný prototyp teknaře“

³³ Dostupné z: <http://www.nyx.cz/index.php?l=topic;id=9652>

4.3 DIY

Do It Yourself neboli udělej si sám je princip, který odmítá nejen prefabrikované výrobky národních a nadnárodních korporací, ale i prefabrikované myšlenky a pasivní mainstreamovou zábavu. Tato myšlenka, ještě před tím než jí k nám s tímto označením přivezli britští Spiral Tribe, sahá hluboko do punkového hnutí. Punk vznikl vymezováním se vůči popkultuře a konzumnímu způsobu života, proto bylo nemyslitelné jakkoliv s komerčními vydavatelskými a s oděvními firmami spolupracovat. Díky tomuto „osamostatnění“ si museli členové vypomáhat v rámci subkultury a naučit se být do co největší míry samostatní. Český punk je neodmyslitelně spjat s undergroundem. Jejich společná historie začíná v osmdesátých letech, kdy si lidé byli nuceni svépomocí obstarávat nedostatkové zboží včetně kultury. Tato počáteční nutnost vyrovnávat se s nedostatkem a bojovat s komunistickou cenzurou po revoluci transformovala v odmítání kapitalismu a bránění se komerční nadprodukcí produkcí vlastní (Overstreet, Martina. Kazetová kultura. www.czechtek.bloguje.cz [online]. 2006 [cit.16.6.2012])³⁴.

Freetekno a před ní Rave subkultura, podobně jako punk, se také vymezují vůči majoritní společnosti a snaží se bojkotovat tvrdohlavé lpění na kapitalistických ideálech a principech. Soundsystémy nepotřebují reklamní partnery a sponzorské dary za podbízivou reklamu. Nepotřebují je právě díky principu DIY. „Rave party byly v době svého vzniku reakcí na komerční trendy v taneční muzice a jejich pořádání bylo alternativou sponzorovaných technoparty s placeným vstupným a reklamou na každém metru prostoru. Alternativou nekomerční, nekonzumní. Dodnes tak zůstávají jedinou neplacenou a nesponzorovanou hudební akcí.“ (Rychteský, Tomáš. Podstata freetekna je nekonzumní. [online]. 2005, 22.09.2005 [cit.2012-06-23])³⁵. DIY se v praxi projevuje na freeparty nejen tím, že party vůbec vznikne, ale i například tím, když vlivem zkratu vypne agregát, tak se okamžitě vymyslí nejrůznější náhradní zábava, zatím co někdo znalý řešení problému hledá a odstraňuje závadu. Koncept „DIY“ prostupuje celou freeparty, propojuje všechny její aspekty od přípravy až po její konec.

³⁴ Dostupné z: <http://czechtek.bloguje.cz/index-359.php>

³⁵ Dostupné z: <http://www.darius.cz/jankeller/cl26p.html>

Od roku 2003 se také každoročně pořádá takzvaný *DIY karneval* v podobě pochodu Prahou za doprovodu alegorických vozů, z kterých se line hudba. DIY kultura a s ní spojené pochody a manifesty je již obsažena ve většině absolventských pracích zabývajících se freetekno subkulturou a hlavně je vyčerpávajícím způsobem popsána v práci slečny Zuzany Brodilové, která nese název „*DIY karnevaly a politika*“ (2009) proto se zde touto tematikou nebudu dále zabývat.

Zásady Do It Yourself

1. Tohle bude ohromné – to si uvědom. Nechej si narůst křídla, abys mohl létat.
2. Naslouchej novým lidem.
3. Sdílej zodpovědnost s druhými.
4. Sobectví znič v samém zárodku – nedopusť žádné boje o moc.
5. Komunikace brání nedorozumění – proto mluv s druhými.
6. Pokud se tu necítíš dobře, předej svou práci jinému a jdi pryč!
7. Nikdy se nesměj tem vypaseným sviním nahoře.“ (Sounders, Nicholas "Extáze a techno scéna" 1995.)³⁶

4.4 Symboly

Symboly na freeparties plní pro většinu účastníků především dekorativní funkci. Jen malé části účastníků je však znám jejich odkaz a hlubší význam. Vysvětlit například proč je výrazným motivem těchto parties právě spirála a číslo dvacet tři zůstává v moci jen účastníkům, kteří se na této scéně pohybují již řadu let. Zajímavý fakt je ten, že účastníci znalý původu symboliky nemají potřebu se „do ní odívat“, zatímco mladší jedinci tyto symboly vystavují na odiv téměř při každé příležitosti.

Nebudu se zde pouštět do podrobných rozborů symbolů a jejich zaštitění vědeckými teoriemi, protože toto téma je taktéž obsaženo ve většině akademických pracích, které zmiňuji v souhrnu dosavadních výzkumů a Marie Křelinová v bakalářské práci na téma „*Umělecké projevy v české „freetekno“ komunitě – symbolická, funkční a rituální rovina „tekno plachet*“ (2008) se touto problematikou

³⁶ Dostupné z <http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=67>

přímo zabývá. Zhruba nastíním redukováný význam nutný k pochopení jejich hojnému užívání.

Spirála

Spirála je motivem téměř většiny výzdoby nacházející se na freeparties. Je hojně prezentovaná nejen pro svou, pro nezasvěcené skrytou magickou symboliku, ale i pro svůj halucinogenní potenciál.

„23“

Číslo dvacet tři je jakýmsi symbolem a poznávacím znamením celé freetekno subkultury. Jedním z výkladů je právě i poměr udávající postupné rozvíjení spirály. Nejčastější interpretací tohoto číselného symbolu je rozklad na jednotlivá čísla, jejichž anglický překlad je two three (tů frý), což evokuje výklad „to free“ neboli „ke svobodě“. O tomto fenoménu by se nechala napsat celá samostatná práce, ale v tuto chvíli to není mým záměrem.

Biomechanika

Obrazy na tričkách, mikinách a plachtách často vyjevují futuristické motivy spojení člověka, fauny i flóry s industriálními prvky.

4.5 Pozvánky, letáky neboli Flyery

Pořadatelé nejčastěji zadávali do letáků tzv. „flyerů“ informace o názvu party, datu konání, telefonní číslo, na které je možné zavolat a zjistit kde se bude freeparty konat, jestli je to zdarma nebo za poplatek, hudební výkon zvukového aparátu, hudební styly, které se budou hrát, jméno soundsystému, někdy i jména DJů, jakým osvětlením party disponuje, v případě, že se jedná o freeparty, která se koná venku, byli někdy k nalezení i GPS souřadnice, jestli tam bude bar, nebo jestli si účastníci mají sami zaopatřit jídlo a pití. Často takový flyer obsahuje i upozornění ze strany organizátorů freeparty, jak se účastníci mají a nemají chovat. Pro ilustraci zde přikládám informace z jedné facebookové pozvánky:

„Místo je to survival³⁷, v mírném kopci - je pokácenej 100letej dub a jeho koruna otevřela místo pro menší akci. Po něm tam zůstal pařez asi metr a půl v průměru - majitel fleku říkal, že když si na něj leh, tak cejtíl na prsou vybrování tý

³⁷ Survival znamená v angličtině přežití. Autor tím chtěl říci, že se jedná o místo v přírodě daleko od civilizace.

energie - což je další faktor = nejvíc týpek, pokalí tam s náma. Přístup je cca 1,5km od stanice vlaku, auta tam není moc kam dát a ty by majitel chtěl omezit na pár kousků, proto prosíme doražte vlakem, je to coby kamenem a jezdí to v intervalu jak tramvaj. Když už auto, nechte ho někde ve vsi. Dovalte si stan/spacák/vodu/protihmyzí sprej a hadry do džungle. Nikdo nechodit s cigárama okolo do lesa, vajgly házet do central ohně. Nebud' sráč a chovej se slušně. veškeré info ohledně cesty atd. bude upřesněno až v den akce. infoline... ptejte se přátel“

Flyery a letáky mohou také na sebe brát podobu audiovizuálních pozvánek uploadovaných na servery jako je www.youtube.com.

Tyto *pozvánky* slouží především k poskytnutí informací o pořádání freeparty. „Flyery se nechávají na stolech a barech hospod a klubu, ve kterých se členové subkultury schází. Lidé si je tak rozebírají a při setkání je dávají dalším známým. Najdou se i sběratelé flyerů, protože mnohdy jde o umělecká díla“ (Bednaříková 2010: 34).

5 VLASTNÍ TERÉN

5.1 Subkultura alternativní x masová

V této kapitole překládám kompilaci z prací a článků věnujících se takzvanému zmasovění freetekno subkultury. Snažím se vylíčit tyto tendence převážně skrze jejich respondenty.

„Z freeparties se začala stávat masová záležitost. Původní myšlenka padla pod nápor dychtících hédoniků slepě se ženoucích za maximálním požitkem. Každý větší technival se stal v okurkové sezóně vděčné sousto pro bulvární média, a i díky téhle nedobrovolné reklamě začali free festivaly navštěvovat "moderní" lidé se svou hypermarketovou morálkou VZÍT - UŽÍT - ZAHODIT! Výsledek? Svobodnou atmosféru a respekt přírody střídají tuny odpadků.“ (Smolák 2007)

„Přijíždí sem spousta -náctiletých, kteří pouze mezi sebou soutěží, kdo do sebe nacpe víc extází nebo LSD tripů a kterým v podstatě akorát záleží na tom, že mají na sobě tu "správnou" kšiltovku a ty "správné" kapsáče.“ (Němec 2003)

„Skrze problémy, které freetekno v současné době zažívá, mě napadá, jestli tato subkultura vlastně nekončí. Odpovědi jsou v tom nejednoznačné, někdo má pocit, že freetekno jaké tu bylo, už prostě není, ale na druhou stranu se to dá brát zatím jako vývoj, dokud neztratí všechny nebo většinu svých atributů. Jiní freeteknu konec teprve prorokují, pokud se něco nezmění a např.

„Jde do prdele, že jo. (ironický smích, pauza) Freetekno se ale snaží být rezistentní a drží si undergroundovou pozici. Myslím, že subkultura ob stojí v čase tím, že zůstane konzistentní, že to není jen takovej výstřelek. Ti lidi, kteří stárnou, tak neřeknou, jsme byly mladí blbí a měli jsme nějaký ideály, že se na to nevyserou.“ (Veselá 2007: 36)

„Z hudby a životního stylu, který byl považován za undergroundový, se rychle stává tzv. overground, jak o něm sami s despektem začali hovořit někteří jeho příznivci. Ti kritizují ustavování DJských hvězd, vysoké vstupné a ztrátu původní spontaneity.“ (Brodilová 2009: 7)

„Vadí mi na tom asi nejvíc to, že si prostě někteří lidi pod pojmem freeparty představují to, že se tam můžou chovat jako hovada a dělat si, co chtějí, ale to není pravda. I ve freeteknu platí, kde začíná svoboda celku, končí svoboda jednotlivce, nebo jak se to říká. Víš, co myslím?“

„Pokud lidi nebudou mít respekt vzájemně vůči sobě, může být scéna, jaká chce, ale bude to stát za hovno. Proto jsme přestali jezdit na Czechteky, protože byly už moc masový a vymysleli jsme ten Bulgariatek, kterej byl v pohodě a vyfiltroval ty kretény, kteří na něj prostě 2000 kiláků nejeli.“ (Veselá 2007: 37)

5.2 Historie a schizma české freeteknoscény

Jak jsem již zmínil v úvodu, nebudu se zde zaměřovat na obecnou historii vzniku fenoménu freetekno, protože si myslím, že toto obsáhlé téma je vyčerpávajícím způsobem již zpracováno v pracích které se touto problematikou primárně zabývají (Segeš, 20011; Rušová, 2009; Hasse, 2008; Horká, 2007; atd.). Zaměřím se proto na rozpolcení české freetekno scény, které zapříčinilo pořádání menších privátních freeparties, kterým se má práce snaží věnovat.

V počátcích freetekna, které Jan Segeš nazývá „Pionýrská léta“(1994-98) nebyla tato scéna natolik rozrostlá, aby mohla pořádat velké párty, kterých by se zúčastňovaly tisíce lidí. Z těchto i dalších technických důvodů se pořádaly malé parties zpravidla čítající jen několik desítek jedinců.

Po jakémsi ustálení české freetekno scény, tato subkultura na sebe nabalovala stále více příznivců, účastníků i vystupujících soundsystémů³⁸. Od roku 1999 se o tento fenomén začaly zajímat i média, která dávala zaznít hlavně hlasům rozhořčených starousedlíků, v jejichž okolí se freeparty konala. Téměř prorockou vizi ohledně vývoje freeparties publikoval již v roce 1995 Nicholas Sanders: „Parties možná mohou někomu připadat jako dezorganizované, ale máme vlastní lidi, kteří dohlížejí na pořádek, zdravotní sestry a požárníky Vždy jsou přítomni lidé, kteří si vědí rady, pokud je potřeba. Myslím, že parties bude pořád víc, ale nejsem si jist, jestli je dobré dělat je tak obrovské, protože potom nemáte nad jejich

³⁸ Dnes je na serveru freetekno.cz registrováno přibližně 250 aktivních soundsystémů.

průběhem takovou kontrolu. Pravděpodobně využijeme i E³⁹, protože pod jejím vlivem jsou k sobě lidé ohleduplnější⁴⁰.“ (Sunders, 1995) Nicméně, když freeparties jako CzechTek byly na svém návštěvnickém vrcholu, došlo k jisté změně, jejíž následky jsou patrné dodnes.

CzechTek 2005⁴¹ a následný poslední ročník technivalu CzechTek 2006, změnil strategie pořádání freeparties a po posledním CzechTekku, kdy návštěvnost Freeparties kulminovala, došlo ke zjevnému rozpolcení české freetekno scény.

V roce 2006 se na tento Openair sjelo několik desetitisíců lidí a toto spektrum návštěvníků bylo natolik různorodé, že původní myšlenka, která byla přítomna v začátcích, se téměř zcela vytratila. Na CzechTeku se přizívovali i klasičtí „festákoví“ prodejci, prodávající klasické konzumní komodity. Na tomto příkladu je exemplárně vidět, že princip DIY se s tímto přístupem nezasvěcených lidí rozměňuje v nenávratnu. Freetekno subkulturu vymezující se proti majoritní společnosti tedy tak zachvátily podobné nešvary, které jí sami vytýkali.

Respondentka Trafka v práci slečny Houdkové : „Českou freetekno scénu ale čekal stejný osud jako tu v Anglii 90. let a později i ve Francii. Parties se staly masovou záležitostí, při které původní myšlenka svobodné atmosféry a souznění s přírodou vzala za své. Návštěvníci Czechteku se od roku 2003 daly počítat v desetitisících a většina je zažívala s heslem „vzít-užít-zahodit“. Proto se poslední CzechTek konal v roce 2006, kdy se naplno rozvinuly negativní vlivy posledních let. Státem zapůjčený tankodrom dávající celé akci punc legality, blyštivé zánovní Mercedesy parkující vedle starých francouzských dodávek, stánky prodávající grilovaná kuřata, koktejl bary, mojito, árenbíčko, povalené přetékající mobilní toalety, odpadky. Tekno byznys v plné špičce.“(Trafka in Houdková 2008: 15)

Na stránce freetekno.cz bylo dokonce vydáno prohlášení, podepsané předními českými soundsystemy, o ukončení festivalu CzechTek z důvodu

³⁹ „E“ se v tomto smyslu rozumí „extáze“ čili MDMA. (Více v: Stafford,“ Encyklopedie psychedelických látek“ – Současnost MDMA s. 57)

⁴⁰ „Působení látky MDMA na lidskou psychiku se dosud rozumí jen velmi málo. Je ale jasné, že dokáže unikátním a bezprecedentním způsobem „otevírat srdce“, prohlubovat empatii, zmírňovat stres a zprostředkovat vhledy, které přetrvávají, aniž konzumenta, jak je běžné u mnoha klasických psychedelik, děsí nebo na něj „zkouší triky“.“(Stafford 1997: 67)

⁴¹ Na tomto ročníku byl proveden zatím největší policejní zásah proti freeparty. Blíže se tomuto tématu věnuje například práce Veroniky Koubkové „*Czechtek 2005*“.

„postupné likvidace původních myšlenek freetekna, parazitismu subjektu nesouvisejících se scénou včetně valné většiny samotných účastníků a neschopnosti a neochotě respektovat elementární principy chování ve svobodném prostoru⁴²“

Bednaříková negativní tendence poslední doby vyjádřila ve shrnutí své práce takto: „Za negativní rys současné situace subkultury považují účastníci přemrštěnou návštěvnost teknivalu⁴³, která vznikla popularizací (negativní i pozitivní) v médiích. Současná subkultura tak podle nich ztrácí původní myšlenky a některé účastníky to vede k tomu, že si vytvořili určitou selekci osvědčených party nebo soundsystémů a nebo vyhledávají party menší, kde je prvořadá komunita lidí“ (Bednaříková 2010: 121).

„A to je problém, který tak či onak v dnešní době pociťuje mnoho lidí, spojených se scénou. K takovým situacím však obvykle dochází v okamžicích, kdy velikost subkultury překročí určitou kritickou hranici; když se objeví nová generace příznivců a v případě, že se životní styl s ní spojený stane trendem. To se v případě freetekna stalo a v současné době jsme svědky jeho jistého zmasovění. (Hrouda 2004: 27-28)

Ve Velké Británii ukončil pořádání „tisícihlavých“ freeparties zákon Criminal Justice Act (1994), který opravňoval policii k rozpuštění jakéhokoliv „shromáždění více jak 100 lidí, kteří tancují do hudby založené na repetitivním rytmu“ (Segeš 2011: 30). Část této scény se stáhla do klubů, kde se začala vyvíjet klubová, techno subkultura a část využila pádu železné opony a *kočovala* hlavně po zemích východní Evropy, čímž dala vzniknout alternativnímu proudu elektronické hudby v naší kotlině nazývanému tekno či freetekno. I dnes například někteří informátoři Anety Rušové vidí také právě východ Evropy jako ideální, kde doposud není freetekno tak masovou záležitostí, jako je tomu v západních státech. (Rušová, 2009; 11) Část freetekno komunity však vidí budoucnost v pořádání menších tuzemských parties pro okruh svých známých a *známý známých*.

U nás proti pořádání těchto velkých parties nevzešel v platnost žádný konkrétní zákon⁴⁴, ba ani brutální zákrok ozbrojených složek na CzechTeku nebyl

⁴² Dostupné z: <http://freetekno.cz/?d=1&id=290>

⁴³ Teknival je velká freeparty, kterou pořádá více soundsystémů.

⁴⁴ Více v: Wimmer, 2006; 118.

impulzem k ukončení těchto masových setkání. Tímto impulzem se stal sám směr, kam se freetekno subkultura ubírala. Reflexe samotných členů soundsystémů zapříčinila konec masového pořádání freeparties, kde se původní ideály válely utopeny v bahně páchnoucím močí a záplavě odpadků s logy tolik opovrhovaných korporací.

Tato komercializace se v mém terénu setkávala s nejtvrděší kritikou, podle jednoho zmých respondentů: *„by prostě tahle kultura měla být odproštěná od peněz co to jen nejmíc jde. Je jasný, že když peníze vládnu celému světu a my když si řeknem, že na ně serem, tak se z jejich moci jen tak snadno nevymaníme. Každý potřebuje se sem nějak dostat něco jíst a za něco pít a k tomu nějaký prachy asi prostě musí mít.... Sou ale jenom prostředkem, nesmí se stát za žádnou cenu nějakou uznávanou hodnotu.*

5.3 Ekonomické tendence v kulturním průmyslu

Pořádat freeparty znamená pro členy soundsystému skloubit do sebe prostor, aparaturu i účastníky. Protože je mnohdy třeba zaplatit pronajatý prostor (pokud je party pořádána legálně), koupit nafta do dodávek i agregátů a v neposlední řadě zajistit občerstvení, pořadatelé jsou nuceni disponovat určitými financemi⁴⁵. Tyto finance jsou získávány prostřednictvím baru, kde účastníci utrácejí své peníze za nabízený nejrůznější sortiment. Nutno ještě dodat, že lidé pořádající tyto freeparties, je jednoznačně berou jako koníček, a ne jako způsob obživy. „Vzor je někde na pomezí názorů punku a psychedelia. Psychedelický ideál byl, že materiální hodnoty a peníze jsou jenom fůra bordelu, a taky punk to chápe jako – „Nepotřebujeme peníze k rozbití systému“. V podstatě máme kupu lidí, kteří si nechtějí brát osobní zisk, vystavovat se pro druhé kvůli pitomým autům nebo domům, ale na druhou stranu využíváme peníze k zásobování undergroundové scény.“⁴⁶ (Spiral Tribe - Detail magazine, 1992)

⁴⁵ „K uskutečnění freeparty jsou potřeba nemalé finanční prostředky, a tak většina z nich funguje jako malá firma a poskytuje v této oblasti služby za úplatu, přičemž se ale v žádném případě nedá hovořit o jejich obohacování. Výdělek takto nabytý je většinou znovu investován do sound systému.“ (Rušová, 2009; 15)

⁴⁶Dostupné z: <http://www.darius.cz/jankeller/cl26p.html>

Existuje však jen velmi tenká hranice kdy soundsystem pořádá párty nezištně a kdy už sklouzává k vlastnímu finančnímu obohacení, podbízející se komercializaci a sní spjaté společenské a institucionální kontrole.

Parties disponující velkými finančními prostředky se mohou zdát v mnoha ohledech dokonalejší, nežli party dělané doslova na koleně a svépomocí, ale s touto profesionalizací a komercializací návštěvník zůstává jen pasivní konzument a již se nemusí, a ani nemůže zapojit do realizace párty a tedy jen stěží může dosáhnout statutu *účastníka*. Rezignaci na komercializaci freeparties pěkně vyjadřuje jeden respondent v bakalářské práci „*Freetekno jako nový kmen*“ těmito slovy: „*Motivace u mě je prostě dělat underground a akce pro lidi a ne pro prachy, na ty sere pes, jsou důležitější věci, třeba když vidíš, že se lidi bavěj tak to se nedá zaplatit prachama.*“ (BadTekk in Horká 2007: 28)

Tomáš Rychteský k pořádání freeparties píše: „Jde zřejmě o poslední skupinu lidí, kteří nepodlehli jako tolik ostatních tlaku hudebního průmyslu. Svou muziku sami skládají, sami ji vydávají a sami ji pak také zdarma anonymně hrají. Nikoho k tomu nepotřebují, a jak vidno, stále více lidí potřebuje je.“⁴⁷ (RYCHTESKÝ, Tomáš. Podstata freetekna je nekonzumní. [online]. 2005, 22.09.2005 [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://www.darius.cz/jankeller/cl26p.html>)

Využívání, či zneužívání sociálně-ekonomického potenciálu kultury a umění, trefně shrnuje ve svém článku Július Gajdoš „Umělecké dílo nelze totiž dost dobře spotřebovat či zužitkovat. Jde přece především o prožitek, který nabízí a jímž se nejenom nespotebovává, ale naopak aktualizuje, oživuje a zpřítomňuje.“⁴⁸ Redukce slovníku umění a kultury na ekonomickou terminologii, která se celkem úspěšně vtírá, přináší s sebou nejenom nepřesnosti, ale ve své podstatě umění a kulturu opravdu odduchovňuje. Je to přístup poměrně necitlivý a nekreativní. ... Tendence upřednostňovat většinovou kulturu, které se v názorech některých kreativních ekonomů objevují, znamená jednoznačné upřednostňování ekonomických zájmů. V takovém pojetí se místo hierarchizace kulturních hodnot prosazuje jejich utilizace a s ní spojené zásadní ochuzení.“ (Gajdoš 2010)

⁴⁷ Dostupné z: <http://www.darius.cz/jankeller/cl26p.html>

⁴⁸ Viz. také KOULA, Karel. ČESKÁ TELEVIZE. *Tekno je mý všekno!*. 2005. Timeline 8:40 - 9:10. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=YzMePOCCHec>

Právě z těchto důvodů odmítají nejen skalní přívrženci freetekna, parties jakou je například již zmiňovaný *Xmassacre*. Fireshow, zvuková i světelná aparatura za miliony korun nejsou již dílem ani majetkem členů soundsystémů a už vůbec ne jednotlivých návštěvníků, ale jsou pouze pronajatým produktem od profesionálních firem. S touto profesionalizací jde ruku v ruce i oddělení pro návštěvníky přístupného a zapovězeného prostoru a samozřejmě i přítomnost lidí z bezpečnostních agentur. Hrazení před *hradbou* z reproduktorů také znemožňuje takzvaným „*mrdačům beden*“⁴⁹ v jejich tradičním počínání v podobě maskulinně erotických pohybů směrem k reproduktorům.

Ve srovnání s hudebními festivaly, kterým se freeparties jen velmi vzdáleně podobají, není možné takovou freeparty dostatečně zdanit, tedy ani kontrolovat finančními úřady. Tato neprofinancovatelnost je podle mě největším trnem v oku neviditelné ruky trhu. „Stejně jako je nepřístojné znesvěcovat chrámy supermarketů čímkoliv, co by se mohlo třeba jen vzdáleně podobat duchovní aktivitě, stává se nemožným uvažovat o dobru a nerespektovat přitom ekonomická příkázání. Především věčný, nikdy nekončící a ničím neohraňovaný růst ekonomiky je brán jako zcela závazný předpoklad realizace jakéhokoliv dalšího dobra. Všechny další lidské možnosti jsou vpleteny do spirály růstu, bez níž jako by ztrácely veškerou oporu a hroutily se pod smrtelným hříchem své vlastní neprofinancovatelnosti.“ (Keller 2010: 84)

5.4 Subkultura x kontrakultura

My všichni, kdož jsme kdysi dávno opustili lůno matky přírody a přestali jsme být soběstačnými jedinci či členy tlupy, jsme součástí nějaké kultury. Tento aspekt odlišení člověka od zvířete jako znak kultury, tedy specificky lidský fenomén, je přijímán od 30. let minulého století a zavedla jej kulturní antropologie (Keller 2004). Kultura, ať je jakákoli, však neexistuje jako jeden koherentní celek. V rámci jedné dominantní kultury se nezdá kdy stává, že se její část populace takzvaně přesytí, obecně přijímanými hodnotami, ideály, stylem života i trávením volného času a začne si vytvářet kulturu svou vlastní. Tato „podkultura“, tedy

⁴⁹ „Mrdači beden“ jsou přezdívaní lidé kteří, tančí v bezprostřední blízkosti reproduktorů a jejich tanec připomíná maskulinně kopulační pohyby.

subkultura⁵⁰, se snaží různými způsoby a prostředky stát do jisté míry kulturně soběstačnou⁵¹ na kultuře majoritní, většinové, dominantní a to různými specifickými segmenty jako jsou „jazyk, filozofie, náboženství, morálka, potřeby, právo, technika a technologie, umění, věda, znalosti, zvyky (obyčejje) a ve stále větší míře i sport, móda a spotřební vzorce chování.“ (Smolík 2010: 29),

Avšak subkultura není nikdy úplně izolovaná od kultury mainstreamové, jelikož v jejím širším rámci koexistuje a vůči ní se i vymezuje. Tento opoziční charakter subkultury vystihuje Lévi-Strauss v knize Václava Soukupa. „Prvek systému nemá sám o sobě žádný smysl, ale nabývá jej tím, že vystupuje v opozici ve vztahu k jiným prvkům: Jednotlivé členy nemají nikdy význam samy o sobě, jejich význam je opoziční a je z jedné strany závislý na historii a kulturním kontextu a z druhé strany na struktuře systému, v němž je jim dáno figurovat.“ (Lévi-Strauss in Soukup 2004: 135)

Rozdílnost či jak píše Balog *jinakost*⁵² mezi dominantní kulturou či pop kulturou a kulturou alternativní může být velice různá, od drobných odchylek, až po její popírání. Když se propast mezi těmito frakcemi kultury prohloubí natolik, že vymezující se subkultura doslova opovrhne ideovými východisky a vzorci chování majoritní společnosti, stává se ze subkultury podle Yíngera *kontrakultura* nebo jak píše Balog *protikultura*. „*Protikultura* se nevymezuje vůči ní (kultuře dominantní) celé, ale vůči hodnotám, idejím a postojům, které ji konstituují.“(Balog 2009: 15) Yínger předpokládá užití termínu *kontrakultura* všude tam, kde je v normativním systému kultury hlavním tématem konflikt s většinovou společností, která tuto *kontrakulturu* obklopuje. Ale zároveň zdůrazňuje, že rozpory mezi hodnotami, jsou patrné i u většiny subkultur, tudíž hranice mezi *kontrakulturou* a *subkulturou* nejsou jednoznačně vymezené. (Yínger 1960: 629)

⁵⁰ Subkultura je definována jako soubor specifických norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu, charakterizující určitou skupinu v rámci hlavního kulturního proudu, jíž je tato skupina konstitutivní součástí. Jejím důležitým znakem je snaha odlišení od dominantní kultury. Dynamika subkultury je ze své podstaty často založena na reakci vůči pocíťovaným aktuálním problémům společnosti. (*Velký sociologický slovník*, 1996; 1248.)

⁵¹ „Freetekno komunita si klade za cíl alternativní způsob života, který je zcela nezávislý na společnosti establishmentu.“ (Ledabyl, 2007; 32)

⁵² „...*jinakost* hudby spočívá ve vysokém tempu, periodické repetitivnosti, elektronickém zvuku, nepřetržitosti, soundsystému a hlasitosti s fyzickou odezvou.“ (Balog, 2009; 46)

Z historických souvislostí sice vyplývá, že freetekno subkultura mohla být kdysi, ve svých počátcích, považovaná za protikulturu, ale v *dnešní době*, podle mého názoru, tomu již tak není. *Protikultura*, musí být v opozici a kontradikci nejen v teoretických ideových východiscích, ale také musí tyto postoje uvádět v praxi v každodenním životě a mělo by se tak jednat se o „hnutí s výraznými rysy sociálního protestu“ (Maříková, Petroušek, Vodáková 2006: 1248-9).

Při svém výzkumu jsem pátral po realizaci těchto kontradikčních sociálních protestech a jedinou výraznou manifestací tohoto postoje spatřuji v pořádání takzvaných DIY karnevalů⁵³. Zde byla velice markantní manifestace touhy po změně sociálního řádu a upuštění od světovlády financí hlavně díky precizním maskám účastníků a alegorickým vozům⁵⁴ naložených aparaturou, z které se linula elektronická hudba. Téma DIY karnevalů je dostatečně zpracováno již v práci slečny Brodilové a není předmětem mého výzkumu, proto se jím nebudu dále zabývat.

V devadesátých letech by se tvrdé české teknařské jádro dalo opravdu považovat za protikulturu. Skládalo se totiž převážně ze squatterů⁵⁵ a přívrženců punkového hnutí, žijících v pražských opuštěných domech tedy squattech. Respondent, který mi tvrdil, že tuto dobu a atmosféru zažil, popsal první teknaře následovně: „*Dřív to byli lidi, který svým opovržením touhle konzumní společnosti fakt opravdu žili a nebyla to pro ně jen víkendová sranda, jako dneska pro většinu lidí co sou tady*“ „Travellerská komunita našla první posluchače mezi pankáči a squattery, především z tehdejšího nejslavnějšího pražského squattu Ladronka. ... Po roce 2000 začala freetekno scéna rychle růst a soundsystemy se brzo počítaly na desítky. V této době se také freetekno scéna výrazně oddělila od komerční scény elektronické taneční hudby, se kterou byla zpočátku propojená. Některé z prvních soundsystemů byly podle anglického vzoru kočovné (travellers⁵⁶), většina ostatních

⁵³ Podrobně se DIY karnevalům věnuje Brodilová v práci „DIY karnevaly a politika“

⁵⁴ Viz. příloha číslo 4.

⁵⁵ „Jde o subkulturní skupinu lidí, kteří osidlují opuštěné domy a další objekty za účelem obydlí. Takováto činnost se pak nazývá squatting a obsazený objekt squatt.“ (Kočandrle, 2008; 14)

⁵⁶ Pojem, který vychází z anglického slovesa traveller, tedy cestovatel, který původně odkazuje k irským a skotským kočujícím Romům, dostává v osmdesátých a raných devadesátých letech dvacátého století vedle nový význam – označuje lidi, cestující po britských hudebních festivalech spolu s komunitami lidí podobných zájmu. (Kočandrle, 2008; 15)

jsou však „městské systémy“ - jsou složeny z usedle žijících lidí, kteří si užívají svou oblíbenou hudbu a životní styl o víkendech.“(Bednaříková 2010: 18)

Ledabyl sice uvádí, že si Freetekno komunita klade za cíl alternativní způsob života, který je zcela nezávislý na společnosti establishmentu, ale při svém výzkumu jsem se ani z doslechu nedozvěděl o existenci takovéto nezávislé komunity. (Ledabyl 2007: 32) Je možné, že je do takové míry nezávislá a soběstačná, že o ní nikdo neví, nebo je tento jen *ideál nezávislosti* na konci oné příslovečné cesty, která může být i cílem.

Podobu freetekna jako celku, kterou můžeme pozorovat *dnes*, podle mého názoru, není možné označit za protikulturu, i přes to že její ideová východiska k protikultuře inklinují. Realita většiny teknoparties s těmito ideály již víceméně nekoresponduje. Aneta Rušová k tomu píše že: „z pohledu mé informátorky, která freeparty již několik let organizuje, již tyto akce nemají ani v nejmenším konspirativní charakter či podobu revolty proti státu.“ Moji respondenti na otázky týkající se právě politizace a revolty odpovídali v duchu opovržení nad „*nechutnými politickými hrami, které jsou v české politice na denním pořádku*“. Podle Gellnera by se tedy mohlo jednat o kontrakulturu kvietistickou, zaměřenou na pokojné stažení se ze světa. (Gellner 2001: 201)

Účastníci „privátních freeparties“, mezi kterými jsem se během výzkumu pohyboval, se však vymezují nejen vůči kultuře majoritní, ale i vůči určitému „mainstreamu“⁵⁷, který se v posledních pár letech zrodil v samotné freetekno subkultuře, tím že se od ní distancují. Kdybych tedy užíval termínu *protikultura* obecně pro freetekno subkulturu, jak tomu je v práci Pera Baloga „*Freetekno jako protikultura*“, musel bych nazývat mnou zkoumaný terén jako kontraprotikultura či jiným pseudovědeckým „*paskvilem*“.

Ač se tedy termín *kontrakultura* či *protikultura* nabízí pro předmět mého výzkumu, jako potencionálně vhodný, já se ho zde vědomě zříkám, jelikož by vnesl do této práce nádech „slovičkaření“ a pseudovědeckého patosu⁵⁸.

⁵⁷ Více v kapitole „Kultura alternativní x masová“

⁵⁸ Čímž nenaznačuji, že by práce Petra Baloga byla pseudovědeckým paskvilem založeným na slovičkaření. Balog uchopuje toto téma z etnomuzikologické perspektivy, proto je pro něj tento termín vhodnější.

5.4.1 Praktiky regulující návštěvnost a nepsaná pravidla

Freeparty které jsem navštívil si docela jasně a efektivně udržují svou „endogenitu“. Kvůli tomuto účelu se na plakátcích většinou ani neuvádí místo konání Freeparty. Na místo toho je občas k nalezení jen v jednom z dolních rozích odkaz typu: „moudří už vědí“ nebo „zeptejte se přátel“ nebo tam většinou není k nalezení vůbec nic. Tato praktika, na kterou často odkazují organizátoři freeparty, poukazuje na to, že mezi účastníky nepanují anonymní vztahy.

Bohužel z důvodů občasné přítomnosti lidí neochotných respektovat pravidla a ideály freeparties jsou zaváděny i jistá normativní upozornění týkající se chování účastníků na party. Tato zaváděná nepsaná pravidla se týkají hlavně konzumace jistých látek⁵⁹ a environmentálního chování. Beaufort se k tomu vyjadřuje takto: „freetekno dnes již ztrácí schopnost poskytovat svým aktérům (dočasnou) možnost se oprostít od jejich každodenních závazku spojených se životem ve strukturované společnosti přeměnou „spontánních communitas“ na „communitas normativní““ (Beaufort 2006: 54-55). Můj respondent k těmto normativním opatřením zajišťujícím udržitelnost freeparties plamenně podotkl: „Můžou o mě říkat, že sem „fašoun“, ale já si prostě naše freeparty budu bránit i za tu cenu že občas nebudu tak docela free. Prostě si nechci nechat zničit to, co se tady snažíme dělat, lidma co to berou jen jako příležitost „poslat se do sraček“⁶⁰.“

Šarközyová ze své insiderské pozice shrnuje tuto problematiku takto: „Bohužel v poslední době je techno módou mezi dost vysokým počtem zvláště velmi mladých, kteří jeho ideály, především otázky osobní zodpovědnosti, a respektu k lidem i přírodě, nedokáží ctít. I nám to vadí, a intenzivně se snažíme nacházet řešení pořádáním akcí tak, aby na ně takoví lidé nedorazili, posílením organizační stránky i snahami o výchovné působení.“ (Šarközyová 2002: 10)

Rušová taktéž slovy své informátorky zdůrazňuje výchovné působení na účastníky freeparties. „Zklamou mě technaři, kteří nepřišli na party tvořit, ale ničít. Proto jsem názoru, že je třeba si je vychovávat“. (Rušová 2009: 12)

⁵⁹ Viz. např. Rušová píše o postizích soundsystémů za prodej balónků s rajským plynem. (Rušová, 2009; 13)

⁶⁰ „Poslat se do sraček“ v tomto kontextu znamená stav jedince kdy, přestane ovládat své chování pod vlivem drog.

Pořadatel x návštěvník

Na freeparties se schází velice různorodé společenství lidí⁶¹ a v této kapitole se je snažím přibližně kategorizovat a to podle statusu který na party získávají. Diferenciace přítomných lidí je v tomto směru jedinečná protože: „Free scéna bourá hranice klasického principu kapela versus publikum. Návštěvníci na freeparty nechodí pouze konzumovat, ale rovněž vytvářet.“ (Chaloupková 2011: 26) Kategorie, které zde rozlišuji, jsou: pořadatel, návštěvník, účastník, parazitující účastník.

Za *pořadatele* se v tomto kontextu dá považovat soundsystem. Soundsystem je společenství několika lidí, kteří se aktivně podílejí na konání a realizaci celé freeparty, dále vlastní aparaturu, auta, bar a další potřebné věci k uspořádání freeparty. Ale tito lidé si ve volných chvílích na freeparty také rádi zatančí a pobaví se s ostatními *účastníky*. Pokud nestojí zrovna za barem nebo za gramofony nejsou tito lidé k rozeznání od *návštěvníků*, proto mi pro ně připadá kategorie pořadatelů „malá“.

Za *návštěvníky* bychom mohli považovat lidi, kteří na party přijedou a nejsou členy soundsystemu. Slovo návštěvník však v mé mysli evokuje pasivního člověka, který na party přichází s pocitem, že bude stát, tančit případně popíjet a v klidu se nechá bavit. Samozřejmě lidé mohou dorazit, až když už je party v plném proudu, a již není potřeba přiložení jejich ruky k dílu. Však ani tento fakt nepředurčuje příchozí k pasivnímu trávení zbytku party, každý totiž už jen svou přítomností a spoluúčastí aktivně vytváří jedinečnou atmosféru.

O pasivním přístupu však freeparty ani zdaleka není, jak jsem zjistil sám na vlastní kůži. Na freeparty se totiž, podle mě, do jisté míry stírá kategorie „pořadatele a návštěvníka“ a vynořuje se kategorie nová a tou je status *účastníka*. „Účastník technoparty musí vynaložit mnohem více námahy, aby se na místo akce dostal, a mnozí se poté různými způsoby aktivně účastní programu. Techno⁶² je ve své podstatě opakem pasivního, apatického přístupu k životu, který vede lidi k závislosti na tvrdých drogách.“ (Šarközyová 2002: 5) Samozřejmě pokud někdo

⁶¹ „Na free parties je v podstatě jedno odkud přicházíte - důležité je ctít respekt k druhým, přesně v duchu hesla zakladatelů rave scény Spiral Tribe: "One Tribe, One Vibe".“ (Němec, 2003)

⁶² Šarközyová nerozlišuje mezi pojmem techno a tekno. V tomto případě se jedná o fenomén, který já nazývám jako tekno či freetekno.

opravdu nechce, tak se do žádných aktivit zapojovat nemusí, ale díky aktivnímu zapojení *návštěvníků* do realizace party, se člověk stává součástí určitého společenství lidí, což mu přináší pocit sounáležitosti a sdílí jakousi společnou identitu a do jisté míry i pocit sebeuplatnění. (Bednaříková 2010: 11)

Abych mohl kategorizovat opravdu všechny osoby co na freeparty jezdí, zbývá mi zaškatulkovat posledních pár jedinců, kteří se nedají zařadit mezi pořadatele a návštěvníky ani mezi účastníky. Jsou jimi takzvaní *parazitující návštěvníci*⁶³. Tito lidé vyhledávají party hlavně z jednoho důvodu a tím jsou drogy. Nezajímá je tolik ani hudba ani lidé, jelikož jejich předmět zájmu je redukován pouze na princip vzít-užít-zahodit. Hlavně kvůli tomuto typu lidí se v posledních letech zavádějí praktiky regulující návštěvnost, o kterých jsem se zmiňoval výše.

Aneta Houdková v bakalářské práci „*Komunikace subkultury freetekno*“ (2008) nabízí dělení jedinců podle toho, jak jednotliví účastníci freetekno subkulturu konzumují:

A) **Konzumenti subkultury** – přijímají subkulturu s jejími principy, podle kterých se snaží žít. Po všech stránkách se aktivně podílí na chodu parties.

B) **Konzumenti zábavy** – s principy subkultury se neidentifikují, freetekno přijímají jen ve formě zábavy na parties.

C) **Pozěři** – principy subkultury jsou jim naprosto cizí, ani hudba je moc neoslovuje, ale parties se účastní pro jejich punc illegality a jakési prestiže.

Aneta Klečanská v práci „*Freetekno a komerční technoscéna z pohledu odlišnosti preferovaných drog*“ představuje podobné rozdělení, tentokrát však u příznivců komerční techno scény:

„**ortodoxní příznivci**“ – otevřeně prezentují příslušnost k hudební komunitě, ztotožňují se s životním stylem, jsou vnitřně přesvědčeni o ideálech této subkultury. Tuto část tvoří organizátoři a realizátoři jednotlivých akcí a projektu.

⁶³ Jsou označováni také jako: kedry, smažky, fetky, ještěři či mroži

„*rebelové*“ – párty vyhledávají za účelem konfliktu, neboť předpokládají vznik určitých kolizních situací, ve kterých by mohli anonymně projevit svoji agresivitu.

„*návštěvníci*“ - tvoří nejpočetnější skupinu. Účastní se těchto akcí za účelem zábavy, nezapomenutelného zážitku, odreagování. V každodenním životě fungují jako každý jiný občan. Důvodem účasti je svobodné vyjádření svých pocitů a postojů prostřednictvím tance a hudby.

Zajímavé je toto srovnání právě z důvodu, že se freetekno subkultura nejmarkantněji vymezuje proti techno subkultuře. Z rozhovorů s „domorodými“ účastníky freeparties konajícími se na „venkově“ jednoznačně vyplynulo, že jejich motivací k zúčastnění se freeparty je prostředí, které jim umožňuje vymanit se ze stereotypu klasických „zábav v sokolovně“ či místní hospodě, „kde se to většinou serve“. V dokumentu české televize „Být Dýdžej“, zpovídání členové soundsystému *URA*, také odpovídají na podobnou otázku týkající se počáteční motivace účastnit se freeparty, v duchu odcizení nepřátelsky opileckého duchu vesnických diskoték. U freetekno subkultury jsem nenarazil na jedince, který by měl potřebu vyvolávat konflikt a i při menší potyčce jsem nezažil, že by vyústila vyloženě ve fyzický konflikt.

V ranních hodinách, kdy slunce svými prvními paprsky poodhalí roušku noci, se mnohdy naskytne nelibý pohled na poházené kelímky od piva a další odpadky povalující se, spolu s odpadlými tanečníky, po prostoru. V tuto chvíli se obvykle v někom vzbudí cit pro pořádek a zvedne první odpadek. Za několik okamžiků jsou všechny odpadky (kromě odpadlých účastníků) sesbírány valnou většinou lidí, kteří jsou nablízku a postřehly impuls k uklízení od prvního člověka, jenž sebral první odpadek. Když jsem byl tohoto samovolného uklízení svědkem a účastníkem poprvé, byl jsem na „*Nás*“ upřímně hrdý.

5.5 Hledání spirituality x útěk od reality

Na výzkumnou otázku, „*Účastní se lidé freeparties za účelem relaxace, seberealizace, útěku od reality či zde hledají spirituální naplnění?*“, jsem nacházel různorodé odpovědi, a to nejen v rámci celé komunity, ale i z úst jednotlivých účastníků privátních freeparties.

Pro naprostou většinu účastníků je stěžejním důvodem relaxace, únik z každodenního stereotypu a z městské šedi, kde tráví svůj pracovní týden⁶⁴. Tento fakt vypovídá o tom, že účastník se jede ve většině případů na freeparty odreagovat a alespoň na chvíli zapomenout na své problémy.

Pro několik účastníků znamenala freeparty rituál pomáhající jim v hledání sebe sama a i nových astrálních dimenzí. „Když se naučíš vnímat hudbu celým tělem a ne jen ušima jak si byl vždycky zvyklej, posune tě to někam jinam. Jako by si duševně odletěl z tohoto prohnílého světa⁶⁵.“

V dokumentu České televize „extáze bez extáze“ jeden respondent vysvětluje mozkové pochody při poslechu repetitivní hudby takto: „Mozek po určité době vnímání repetitivního beatu přestává přesně rozlišovat časové úseky a začíná se orientovat na věci, které nejsou pravidelné, čímž člověk získává pocit pohledu shůry, pocit určitého nadhledu.⁶⁶“ Tomuto jevu se takzvaně říká sensorická deprivace⁶⁷ a je velice patrná zejména, když účastník opouští party, vrací se domů a slyší všude kolem sebe hukot i dunění bassů, přetrvávající z dob kdy byl vystaven hlasité repetitivní hudbě. Balog tento stav, po jednom zúčastněném pozorování z tekno party, popisuje vlastními slovy následovně: „V pondělí ráno jsem si zabalil věci a odjel s mým fotografem. Alena odjela do Liberce a my jsme měli namířeno vlakem do Prahy. Každý pohyb vlaku ve mně vyvolával zvukové představy periodického repetitivního beatu, kterých jsem se zbavil až druhý den večer.“

„Jedním z výrazných vlivů hudby je její dopad na lidské nitro a „přímé emocionální působení, proto bývá někdy označována také „jazykem citu“. Můžeme říci, že emoce určitým způsobem odráží vnitřní svět člověka.“ (Obršílková 2009: 14) Tento aspekt hudby, v kombinaci s psychedelickými látkami, které odhalování vnitřního světa, jak už sám sémantický výklad slova napovídá, člověka ještě násobí, je jedním z hlavních faktorů které účastníky na freeparty lákají. Jeden z mých respondentů to metaforicky vyjádřil takto: „Moje mamka když kouká na „Ordinaci

⁶⁴ „Primárním záměrem rituálu na freeparty je pak pominout časový rytmus každodennosti či úniku z běžné reality.“ (Rušová 2009: 31)

⁶⁵ Někdy se hovoří o takzvaném fyzickém vnímání hudby „Přímým následkem velké hlasitosti je i fyzické vnímání akustického tlaku celým tělem.“ (Balog 2009: 28)

⁶⁶ (respondent Ondřej Sága. JANDOUREK, Pavel. ČESKÁ TELEVIZE. *Extáze bez extáze*. Ostrava, 4:33 - 4:50. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=0Vp2dLXb1LU>)

⁶⁷ Strádání v oblasti smyslových podnětů. (cit. z <http://slovník-cizich-slov.abz.cz>)

v růžové zahradě“. Zkrátka vezme mozek, vyndá si ho z hlavy a zavře do šuplíku. Já přidu sem, slyším to, nechám tu tělo celou noc bloudit a mysl je přitom naprosto nezávislá na tělu⁶⁸. Užívám si to jak mentálně tak fyzicky.“

„Techno hudba svou strukturou a rytmikou připomíná spíše kmenovou hudbu⁶⁹, která se používá při zasvěcovacích rituálech jako prostředek dosažení extatického transu. Dá se tedy říci, že jejím hlavním znakem je to, že oslovuje archaickou složku naší psyché.“ (Šolc 1999: 12) Hlavním důvodem proč zde zmiňuji šamanismus, je ten, že šamani se dostávají do změněných stavů vědomí a vydávají se tak na transcendentní cestu, podobně jako účastníci na Freeparty a také k tomu používají podobné praktiky. V tomto kontextu se také dá mluvit o takzvaném „technošamanismu⁷⁰“.

U většiny kultur, u nichž můžeme mluvit o šamanské tradici, se šaman vydává na cestu, buď do podsvětí, nebo na nebesa (Eliade 2000). Toho jak šaman dosahuje pozměněného stavu vědomí či tranzu, se liší kultura od kultury, ale můžeme zde vysledovat podobné rysy, které jsou velice podobné praktikám účastníků freetekno party. Těmito rysy jsou rytmická hudba, psychotropní látky a samotný stav změněného vědomí či tranz, který doprovází velice individuálně rozdílná transpersonální a transcendentní zkušenost.

„Jedním z cílů provozování rituálu je navození stavu transu, který bývá často právě jeho prostřednictvím dosažen. Podobně jako u rituálu domorodců, hrají i v moderních směrech mnohdy důležitou roli drogy. Příslušníci domorodých kmenů odjakživa znali velké množství technik, jak navodit změněné vědomí, a to

⁶⁸ „Hudební prožitek má procesuální charakter, to znamená, že vzniká na základě postupného časového průběhu hudby, na rozdíl od vnímání výtvarného díla se tedy neutváří okamžitým vjemem, ale je spíš časovým průběhem. Při vnímání hudebního díla se vytváří interakce založená na vztahu tvůrce, interpreta a posluchače k tomuto dílu. Hudební prožitek vzniká při všech hudebních aktivitách, které se mohou současně projevit u jednoho jedince v případě, že je tvůrcem, interpretem a zároveň i posluchačem hudebního díla⁶⁸“ (Obršlíková 2009: 13).

⁶⁹ Kinetické jevy etnické hudby jsou, ve srovnání s evropskou hudbou, mnohem více vázány na kinestetický princip vnímání, výrazné je zejména spojení s tancem a pohybem. (Matoušek 2003: 106)

⁷⁰ Technošamanismus – „Setkání moderní techniky se starobyrou vírou. Kombinace počítačů, psychedelických látek, elektronické taneční hudby a kulturního idealismu probudila také zájem o „techniky extáze“, jak to kdysi nazývali antropologové generace hippies. Repetitivní hudba stylu techno či ambient společně s fraktálními obrazy vytvořenými počítačem může vést k navození určitého transu. Ten má údajně podobné projevy, jako trans navozený tradičními technikami takzvaných primitivních národů, třeba šamanským zařikáváním nebo monotónním rytmem bubínků.“ (Daly Wice 1999: 342 in Horká 2007)

od rytmizovaného bubnování, až po požívání halucinogenních rostlin“ (Obršlíková 2009: 40)

5.5.1 Droga x jed

„Pokud se mluví o freeteknu, teknařích nebo CzechTeku aj. vždy se toto téma dotkne drog.“ (Bednaříková 2010: 7)

Na free parties panuje poměrně velká různorodost v užívání různých látek pozměňujících lidské vědomí, přesto si dovoluji tvrdit, že některé z těchto substancí mají na parties větší opodstatnění než jiné.

„Na freetekno parties se pravděpodobně užívá z ilegálních drog především marihuana, LSD a extáze, zatímco komerčním akcím údajně dominují amfetaminy a extáze“ (Ledabyl 2007: 33). Tento „ledabylý“ pohled na věc podkládá svým výzkumem Klečanská: „Z výsledku je patrné, že zde existuje určitá odlišnost a to v užívání skupiny cannabinoidů a halucinogenů na freeteknu, kdežto klubová techno scéna preferuje extázi a stimulanty. Naopak společné byly na obou typech party drogy legální, tedy alkohol a tabák (Klečanská 2011: 59).

Psychedelické látky klasifikované jako drogy mají psychotropní účinek, který ovlivňuje určitým způsobem naše prožívání reality a mohou vyvolávat závislost, ta je u různých drog rozdílná, ale přítomna je v určité podobě vždy. Závislost se může projevovat abstinčním syndromem psychického nebo fyzického rázu (Stratford 1997). Zůstává tedy otázkou, *co jsou to drogy? A může být drogou například cukr nebo tuk?* Bez tuků a cukrů by naše tělo nemělo co spalovat a člověk by přestal být schopen vydávat energii. Tento fakt poukazuje na silnou fyzickou závislost. Staré české přísloví praví: *Sytý hladovému nevěří.* Z vlastní zkušenosti vím, asi jako každý kdo zažil hlad, že hladový člověk přemýšlí jinak, nežli člověk přesycený. Tento fakt zase odkazuje k tomu, že již zmiňované substance jako tuky a cukry mají vliv na lidskou psychiku. *Jsou tedy drogami?*

Termínu droga se snažím, pokud možno co nejvíce vyvarovat, jelikož účastníci freeparties, stejně tak jako většinová společnost, nepojímá do této kategorie alkohol a tabák, které do této „škatulky“ nepochybně patří. Při vyslovení pojmu droga se lidem pravděpodobně vybaví něco externího, co v jejich každodenním životě nemá místo, pravděpodobně proto respondenti při dotazu na

otázku: „Jaké drogy se na parties vyskytují a jaké z nich sami užívají?“, většinou zcela opomíjely marihuanu. Namísto termínu droga se tedy snažím používat termíny jako psychedelické či stimulační látky.

Nejlépe mi do mého „světonázoru“ zapadá definice jedu (drogy) od novátorského lékaře, oddaného alchymisty, prostořekého filosofa, neúnavného tuláka⁷¹, Paracelsuse⁷², v které tvrdí že: „Všechny látky jsou jedy: toliko dávka je příčinou, že látka přestává být jedem (Paracelsus 1537 in Bardoděj 1999).“ Jinými slovy řečeno každá látka je jedem, záleží jen na množství, v jakém se podává. V této definici Paracelus užívá pojem „jed“ a pro mou práci je výstižnější nežli termín *droga*, jelikož ho používá i C.L. Strauss, o němž se zmíním v následující podkapitole.

5.5.2 Příroda x kultura a technika

Freeparty se v ideálním případě koná v přírodě, nejlépe několik kilometrů od nejbližší civilizace, aby se minimalizovalo rušení hudbou místního obyvatelstva. Protože účastníci nepodílející se na organizaci a přípravě party většinou netuší na jakém konkrétním místě se party bude odehrávat, je cesta vyznačena barevnými fáborky nebo takzvanými *lightsticky*. Cesta na takovou party se může podobat táborové bojové hře, kde se účastník snaží nalézt poklad v podobě freeparty. K tomu, aby se doslova na zelené louce uspořádala taková party, je zapotřebí značné technické zázemí.

Primárně je zapotřebí k uspořádání freeparty: dieselového agregátu, jenž zajišťuje elektrickou energii. Dále několik desítek metrů kabelů, zesilovače, soustava reproduktorů a členy soundsystému, kteří tomu rozumí a umí vše uvést do provozu. Sekundárně je třeba mít k dispozici řádně vybavený bar, několik stroboskopů, laserů a kouřometů, UV lamp, plachet, a hlavně účastníků freeparty. Z tohoto je patrné, že k zatančení si v přírodě je zapotřebí značného množství mobilních elektronických komponentů, které paradoxně pomáhají lidem v „*útěku z civilizace*“ a přiblížení se přírodě.

⁷¹ Těmito slovy shrnul kdysi jeho život C.G.Jung (dostupné z <http://drakkar.rpgplanet.cz/historie-a-realita/paracelsus>)

⁷² Vlastním jménem Theophrast Aureol Filip Bombasta z Hohenheimu.

Zážitek z tance je popisován jako „right here, right now“ – „tady a teď, jako magická a metaforická událost, která působí na nevědomí a propojuje tanečníky jak mezi sebou, tak i s přírodou“.(Ledabyl 2007: 32-33) Pocity propojení se přírodou mají na svědomí právě „openairové“ prostředí a psychedelické látky, které tento stav často navozují.

„Jed způsobuje jakési krátké spojení mezi přírodou a kulturou. ... Toto přírodní jsoucno, které se projevuje zcela bezprostředně v procesu kultury, avšak narušuje jeho průběh, je obrazem samého svůdce, a proto je líčeno výlučně jako on. ... i on představuje násilné vměšování přírody do nejvlastnějšího nitra kultury.(Strauss 2006: 267) Jinými slovy tedy jed, v našem případě droga, je jakýmsi mediátorem mezi přírodou a kulturou.

Spojením kulturně determinovaného člověka, techniky a přírodních látek vzniká na freeparties vztah poskytující lidem příležitost zase se navrátit do lůna přírody, odkud kdysi dávno přišli. „*Jinakost*“⁷³ protikultury freetekno spočívá obecněji v spojení člověka a techniky. Toto tvrzení podporuje i celá ikonografie této kultury, kde je toto spojení graficky explicitně vyjádřeno. A na základě tohoto specifického spojení člověka a techniky se tato protikultura vyčleňuje od ostatních kultur nebo subkultur“ (Balog 2011: 45).

„Podobně jako hudba z nezápadních zemí, je i techno založeno na harmonii a rytmu, nikoliv na melodii,“ říká Seb, jeden z členů systému. „Nesnažíme se dostat do budoucnosti. Snažíme se vrátit zpět tam, kde jsme byli předtím, než to západní kultura všechno posrala“ (Převzato z Detail magazínu 1992⁷⁴). Matoušek píše že, „Periodicky strukturovaný rytmus může mít natolik zásadní význam, že některé přírodní národy prostě nepovažují např. zpěvní projev ve volném rytmu za hudbu“ (Matoušek 2003: 106).

Rušová ve své práci skrze dlouholetého člena freetekno komunity představuje toto rozdělení párty podle místa konání.

„Co se výběru místa týče, musí odpovídat zaměření a cíli akce, ale všeobecně se dá říci, že nejvhodnější místa jsou:

⁷³ Balog formuluje šest aspektů *jinakosti*. Jmenovitě: periodická repetitivnost, elektronický zvuk, vysoké tempo, nepřetržitost, soundsystem a hlasitost-fyzické vnímání zvuku.

⁷⁴ Dostupné z: <http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=285>

a) *odlehlá přírodní zákoutí, pro rituály zdůrazňující sepjetí s Matkou přírodou a s odkazem našich předků, spíše meditační povahy*

b) *pozůstatky „výdobytku“ naší civilizace, zničené továrny, vojenské základny, letiště, povrchové doly, pro rituály zdůrazňující úpadek naší civilizace, zvrácenost našeho ega a celkovou absurditu naší pozemské existence, mohou být energičtější.*

c) *běžná místa vyhledávaná pro zábavu, kluby a freetekno akce, jako doplnění těchto akcí, zde se bohužel nedají provozovat skutečně hlubší rituály pro přebytek rušivých elementu, ale akce na takovýchto místech jsou vhodné pro popularizaci myšlenky rituálu“.* (Alef, in Rušová, 2009)

5.6 Kultura x hudba (estetično x sociálno)

Počátkem 90. let prošla freetekno scéna rozsáhlou diverzifikací, čímž vzniklo mnoho nových elektronických hudebních stylů a také se změnilo obecné nahlížení na subkultury. „Stalo se tak, především v důsledku rozšířené taneční scény (s jednotlivými hudebními proudy, jako jsou acid house, jungle, techno, tekno, break beat apod.). Výsledkem bylo takové množství stylů a jejich odnoží, že je nebylo možné popsat a přesně definovat jako jednotlivé subkultury (často se hovoří pouze o životních stylech či přímo „supermarketech stylů“).“ (Smolík 2010: 78).

Kvůli této obrovské variabilitě hudební produkce na freeparties užívám častěji termínu „freeparty“ nežli „freeteknoparty“, protože ačkoliv jsou tyto pojmy komplementární, pojem freeparty má nulovou lingvistickou příznakovost a je takzvaně bezpříznakový, tudíž v sobě zahrnuje tekno, jakožto i ostatní styly.

„Hlavním zprostředkovatelem hudby není DJ, jak by se mohlo na první pohled zdát. Ten sice hudbu hraje, ale publikum se obrací k soundsystému⁷⁵ Na rozdíl od „klubové“ techno kultury, vůči které se kultura freetekno vyčleňuje, není největší důležitost kladená na DJ's. V kontextu „klubového“ techna je DJ precizně nasvícen, často postaven na vyvýšený podstavec, a lidi, kteří navštěvují tyto akce,

⁷⁵ Scéna freetekno není produkovaná ani promotéry, komerčními nahrávacími labely, či jednotlivými DJ's, ale takzvanými sound systémy. (Rušová 2009: 14)

lákaají na jména DJů. U freetekna je to přesně naopak. DJ je většinou neznámý, není důležitý, kdo hraje, ale že to hraje. Důležitější než prestiž člověka je zvuk. (Balog 2009: 34)

Právě přehrávanou hudbu, neovlivňuje jen DJ ale i nejrůznější vnější faktory. Z mého zúčastněného pozorování jsem odvodil závislost právě hraného stylu na aktuální atmosféře party i denní době. Názorným příkladem hudební variability je téměř každá realizovaná freeparty, během které může zaznít takřka cokoliv a to od „*odpoledního reggae*“, přes „*noční rychtu*“, až po „*ranní remix včelích medvídků*“.⁷⁶ V internetové diskusi pod pozvánkou na jednu z freeparties, jež jsem byl účastníkem, jeden člen pořádajícího soundsystému odpověděl na otázku, týkající se hudebních stylů hraných na připravované akci, takto: „*Různorodost je v plánu, nic není pevně dáno, za 40hod se toho uděje habaděj.*“

Dále bych chtěl nastínit fakt, že hudba hraná na freeparties nemusí být pro všechny účastníky prioritní motivací k jejich účasti. Na následujících řádcích se budu snažit odpovědět na tuto komplikovanou dvoj-otázku.: *Co motivuje lidi k navštěvování a pořádání Freeparties. Navštěvují lidé freeparty kvůli hudbě, či je prioritní komunita lidí?*

Odpovědi respondentů na otázky tohoto typu se různily. Lidé, kteří se aktivně podíleli přímo na hudební produkci (Dj's) většinou odpovídali, že kritérium kdo, jak a jaký styl hraje, je hlavní motivací jejich účasti na Freeparty. Ale na druhou stranu když jsme zabředli hlouběji do tohoto tématu, tak pokaždé vyplynulo že, i když mají na party zaznít styly, které nejsou zrovna jejich „šálek kávy“, není to odrazujícím prvkem, tudíž ani důvodem k neúčasti.

Motivací soundsystémů je především dělat party pro okruh svých přátel a známých. Vytvářejí tak prostor pro setkání starých přátel stejně jako možnost potkávat přátele nové. Respondent zaměřující se na pořádání menších freeparties vyjádřil svou motivaci těmito slovy: „*Je přeci mnohem lepší potkat se se známejma tady v přírodě na celej víkend, než si jít v pátek sednout na dvě hodky do hospody. Tady vocaď odcházim duševně naplněnej a s dobrým pocitem, a když se vracim*

⁷⁶ „*Během zúčastněného pozorování jsem si nahrával hudbu na diktafon. Následně jsem počítal BPM , z čehož jsem dospěl k závěru, že v noci se hraje rychlejší hudba než přes den.*“ (Balog 2009: 30)

z hospody tak sem akorát nalitej a netěším se na ranní vstávání.“ Respondent kolegyně Horké svou motivaci popsal takto: *„Motivace u mě je prostě dělat underground a akce pro lidi a ne pro prachy, na ty sere pes, jsou důležitější věci, třeba když vidíš, že se lidi bavěj tak to se nedá zaplatit prachama.“* (BadTekk in Horká 2007: 28)

Účastníci freeparty nespádající pod žádný soundsystem se dělily na dva tábory. První skupině bylo celkem jedno, jaké styly se budou hrát a hudba pro ně tedy není faktorem rozhodujícím o účasti či neúčasti na konkrétní party. Jeden z mých respondentů to vyjádřil takto: *„když se hraje muzika, co mi jde od srdce a dělá mi dobře⁷⁷, tak pařím a nevnímám, a když už se mi to nelíbí, nebo už nemůžu, tak jdu prostě pokecat za kámošema na bar nebo k ohni.“* Druhý tábor tvoří lidé, kteří si vybírají freeparty podle pořádajících soundsystemů, protože už s nimi mají předchozí zkušenosti a vědí, jaký styl hudby od nich můžou očekávat. Hlas této skupiny opět nechám zaznít prostřednictvím jednoho z respondentů: *„Na kalbu jedu, jen když vim, kdo tam bude hrát, protože za ty léta co po akcích jezdím, mám už svoje oblíbený favority... Vlastně jsou to už spíš kámoši.“*

Když jsem jednou kolem poledne opouštěl výzkumný terén⁷⁸, vracel jsem se pln dojmů zpět domů a snažil se kategorizovat výpovědi respondentů i své myšlenky. Měl jsem dobrý pocit, že můj výzkum nikoho neobtěžoval, a že se rozhovory nesly v příjemném přátelském duchu. Najednou mě napadla otázka. Jak je možné, že při množství decibelů deroucích se do uší je člověk na party schopen zaznamenat i něčí hlas? Po chvíli přemítání jsem si uvědomil, že se na freeparty komunikuje ve velké míře i nonverbálně. Matoušek píše, že „většina odlišností v hudbě různých kultur existuje v rovině estetické, sociální atd., ale tyto principy v rovině hudebního myšlení⁷⁹ jsou v postatě stejné a tato kategorie významně přispívá k pocitu sounáležitosti s lidmi i s těmi nejdlejšími kulturami“.
(Matoušek 2003: 105)

⁷⁷ „Hudba v člověku vyvolává estetický prožitek, a tak se podílí i na rozvoji jeho duševního života.“ (Obršlíková 2009: 15)

⁷⁸ V tomto případě se jednalo o terén, v kterém jsem aplikoval svůj „psychedelický experiment“.

⁷⁹ „Hudební myšlení je považováno za specifický druh uměleckého myšlení a myšlení vůbec. K základním myšlenkovým operacím patří zejména analýza, syntéza, indukce, dedukce či abstrakce a vedle nich je součástí myšlení právě emocionální prožívání vnitřní, jako je obohacování duševního života člověka i vnější. V uměleckém myšlení se mnohem více, než například v myšlení vědeckém, využívá smyslovost, při níž se uplatňují ve velké míře city a názornost, protože umělecké myšlení hojně využívá představivosti.“ (Obršlíková 2009: 22)

Na první pohled by se mohlo zdát, že se nepodařilo nalézt jednoznačnou odpověď na *dvouhlavňovou*⁸⁰ výzkumnou otázku týkající se motivace poháněné touhou po hudbě nebo po společenském vyžití, ale tyto otázky mi ani pravděpodobně neměli přinést jednoznačnou odpověď. Kladení otázek mě nasměrovalo k jiné entitě, jež si myslím, že je opravdovou stěžejní motivací k účasti na freeparty. Touto entitou je takzvaný „*spirit*“⁸¹. Podle Spiral Tribe nejde ani tak o hudbu samotnou, ale o to, že hudba je sjednocující komunikační prvek. (*Spiral Tribe-rozhovor pro Detail magazine 1992*)⁸²

5.6.1 Hudba reprodukována x živá

V této kapitole chci blíže ukázat, jak pod rukama DJe vzniká jedinečná hudební produkce, mixováním dvou nahrávek, zaznamenaných na gramofonových deskách.

I když DJ „pouze“ míchá do sebe dvě nahrávky, které kdyby se hrály samostatně, tak jsou pouze reprodukcemi, ale tímto mixem vzniká jedinečná zvuková stopa, kterou již ani reprodukovat nelze. (pokud se konkrétní DJův výkon nezaznamená a opět nepustí) V elektronické hudbě můžeme nalézt obrovskou variabilitu stylů⁸³, neznamená to však, že se každý styl či žánr musí nutně pojít k nějaké konkrétní kultuře či subkultuře. Dalo by se i nadneseně tvrdit: co DJ, to osobitý styl hraní, jelikož každý DJ disponuje jinou zásobou *vinylů*⁸⁴, jejichž kombinací a mixováním vytváří svou specifickou hudbu. Každý DJ je do jisté míry i jejich sběratel.

Na gramofony hraje člověk, kterému se obecně říká DJ⁸⁵. Obvykle hraje ze dvou gramofonů, které jsou napojeny na mixážní pult, z něj vede signál přes

⁸⁰ Tento termín zavádí Dismar pro otázky, u kterých není jednoznačné, na co se výzkumník ptá.

⁸¹ „Mezi komunitou se velice často mluví o „*spiritu*“ (angl. duch, ale také nálada, či charakter). Jeho „přítomnosti“ na freeparty se cení ze všeho nejvíc, ačkoliv se tato jeho přítomnost či nepřítomnost nejčastěji hodnotí až po akci. Je jakýmsi silným pocitem, jímž kolektiv působí na své členy, avšak pocitem promítnutým mimo vědomí, mimo objektivitu. Takový pocit není fixovaný na žádný hmotný předmět ani člověka, představuje spíše manifestaci živoucí energie.“ (Rušová 2009: 33)

⁸² Dostupné z: <http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=285>

⁸³ „Hudební skladba je zde, ač to na první (nebo také na ten masmediálně pokřivený) pohled nevypadá, silně rozrůzněná. Je možno zde zaslechnout široké žánrové spektrum, které snad žádný "oficiální" tuzemský festival nenabízí - reggae, dub, hip-hop, bhangra, latino, nu-jazz, breakbeat, jungle, breakcore, garage, house, trance a samozřejmě i techno ve všech jeho formách.“ (Němec, 2003)

⁸⁴ Vinyl = gramofonová deska

⁸⁵ Označení pochází z anglického Disc Jokey.

zesilovače do soustavy reprobeden, které mohou tvořit takzvanou *hradbu*, před níž účastníci tančí. Dj's obvykle používají při hraní dvě LP desky a jejich mixováním a modulováním vzniká jedinečná zvuková stopa. DJ-ovým úkolem je smíchat dvě zvukové nahrávky z vinylových desek dohromady. DJ pustí jednu nahrávku a zároveň druhou. Tu první slyší všichni, ale tu druhou jenom on sám, jelikož ji má puštěnou jenom do sluchátek, které vedou ven z mixážního pultu. Tato skutečnost, že jedna nahrávka hraje pro všechny zúčastněné a druhá jenom do sluchátek, umožňuje DJovi, aby druhou nahrávku přizpůsobil té první. Přizpůsobit znamená v praxi uvést druhou nahrávku na stejnou rychlost jako první a vyladit frekvence druhé nahrávky tak, aby nepůsobily rušivě, když se pustí do éteru spolu s první gramodeskou.

5.7 Ideální prototyp teknaře x reálný prototyp teknaře

V této kapitole nemám ambice nastolit generalizovatelný reálný prototyp člověka jezdícího na freetekno parties, jak by se podle názvu kapitoly mohlo zdát. Chci zde spíše poukázat na to, jakým způsobem se obraz účastníků freetekno subkultury u majority vytváří.

Ve zpravodajských ilustračních záznamech televizních stanic, prostřednictvím kterých se nejběžněji informace o této subkultuře dostávají k veřejnosti, jsou nejčastěji k vidění ti nejextrémnější jedinci vyskytující se na party⁸⁶. „Televizní reportáž z prostředí free parties nikdy nezklame. Vše je vždy natočeno podle stejné osnovy jak přes kopírák.“ (Smolák 2007) Lidé nosící jakousi teknařskou uniformu, jsou majoritou nejsledovanější z důvodu největšího vizuálního vybočení od *normálu*, a tudíž na kameru i diváka působí zajímavě a exoticky. „...každý štáb se tedy může přetrhout v tom, kdo přinese pikantnější informace z takového festivalu.“ (Němec 2003) Mediálním předobrazem se právě tito lidé stávají v očích veřejnosti zástupci a tedy jakýmsi symboly této subkultury.

⁸⁶ „Televizní štáb je složený z profesionálů, kteří vědí jak má jejich reportáž ve výsledku vyznít, k tomu je zapotřebí najít v davu normálních (rozuměj - mediálně nezajímavých) lidí tu nejvíc opilou, zfetovanou trosku, která ochotně do kamery zahuhlá jak je všechno "hustý" a potvrdí, že drogy "byly". Divák, který nemá relevantní informace o donedávna uzavřené subkultuře logicky nabývá dojmu, že free party tvoří panoptikum vrávorajících, zabahněných asociálních existencí, které je vhodné vrátit do reality nejlépe ranou obuškou.“ (Smolák, 2007)

I já jsem pravděpodobně této mediální masáži podlehl a vytvořil si následující hypotézu, která se však během výzkumu ukázala jako nedostatečná.

5.7.1 Hypotéza před vstupem

Při zadávání Bakalářské práce, tedy před oficiálním vstupem do terénu, jsem chtěl načrtnout a popsat jakýsi vizuální prototyp teknaře. Fyzický vzhled této prototypické postavy jsem kdysi popsal jako člověka ve věku 15-30 let, sepraná kšiltovka s nášivkami, styl účesu „HáCéčko“⁸⁷, v uchu náušnice, nazývané „Flesh“ „roztahovák“ nebo „tunel“, kolem krku šátek, kterému se říká „palestina“ či „arafat“, černá mikina s kapucí⁸⁸, vojenské kalhoty s maskujícím vzorem, též zvané maskáče. Křelinová se vyjadřuje ke stylu oblékání takto: „Protože je freetekno typické i stylem oblékání, zejména mladí začínající „teknaři“ dodržují symbolické nošení jinak praktického „stejnokroje“ – maskáče, mikina s kapucí a kšiltovka.“ (Křelinová 2008: 42-43). Lidé nosící tento „stejnokroj“ jsou také označováni novým neologismem jako *Ještěři* (*lyzardus freepartus*).

„Mladí ještěři se nazývají „techňata“, nebo také „kindeři“ a jsou zdrojem nejen problémů, ale i zábavy.“ (Němec 2003) Kočandrlé se také zabývá identitou teknařů a dospěl k závěru, že se v tomto kontextu jedná o jakousi „krizi identity ve freetekno subkultuře“ (Kočandrlé 2008: 24) I další autoři na tuto krizi poukazují a podkládají ji většinou tvrzeními, že ač se snaží být freetekno subkultura rovnostářskou společností, jsou zde patrné jisté stratifikační tendence právě mezi staršími členy pohybující se na scéně již několik let a mladými „techňaty“. V mém terénu tento jev však nebyl nijak výrazně patrný, proto ho zde nebudu hlouběji rozebírat.

Na internetové stránce a diskusním fóru Nyx.cz uživatelé dokonce založili nový vědní obor, prezentovaný jako nové odvětví herpetologie, ale mě připadá více příbuzný *cimrmanologii*, a tento obor se nazývá *ještěrologie*. Zde účastníci freeparties vkládají ukořistěné fotografie jednotlivých *ještěřů* a rozvíjejí nad nimi dlouhé polemiky.

87 HáCéčko je styl účesu kdy jsou vlasy nakrátko střižené, v okolí temene hlavy jsou vlasy delší a mohou tvořit dredy.

88 obvykle se spirálovitým motivem a číslem 23

5.7.2 Korekce výzkumné hypotézy během výzkumu

Při prvním oficiálním vstupu do „zredukovaného“ terénu a po vlastním empirickém seznámení s běžnými účastníky, jsem zjistil, že tento můj předobraz typického teknaře, je jen stereotypickou konstrukcí vytvořenou díky mělkým informacím pramenících z neznalosti terénu, do něhož jsem se chystal vstoupit.

Móda teknařů je založená na jakési „nekomerčnosti“ ve smyslu neodívání se do světových značek. „Zatím co klasický kroj symbolizoval jedinečnou a nezaměnitelnou regionální příslušnost, módní oblečení vyjadřuje příslušnost ke kastě jedinečných lidí“ (Keller 2010: 72). Respondent pohybující se na freetekno scéně přes deset let vyjádřil svůj vztah k odívání těmito slovy: „*Mě je prakticky jedno co na sobě nosím, hlavní je, abych se v tom cítil pohodlně a nešily to děti. Když to je na tom oblečení vyjádřená nějaká myšlenka, tím líp*“.

Většina účastníků na privátních freeparties se fyzickým vzhledem nijak radikálně neliší od *normálu* tedy od většinové populace. Lidé nosící teknařskou *uniformu* jsou do jisté míry na freeparties opravdu přítomní, ale musím obratem dodat, že v terénu, v kterém jsem se pohyboval, jich byla menšina nebo zde nebyli zastoupeni vůbec.

ZÁVĚR

Můj výzkum byl prý ovlivněn postmoderní antropologií, jejíž koncept mi byl vštípen pravděpodobně skrze vyučující na pardubické Katedře sociálních věd, a i mou vlastní životní zkušeností, jelikož sem o tomto přístupu měl doposud jen chabé znalosti, které si ovšem nyní intenzivně doplňuji.

Jsem si vědom, že jsem kvalitativně zkoumal jen malý vzorek z této subkultury a proto si nekladu v této práci za cíl dosáhnout, jak známo, nám pozemšťanům nedosažitelné objektivitu ani generalizace výsledků, jež z ní budou vyplývat. Kladu si zde však za cíl přispět svou troškou do mlýna a obohatit tento diskurs svým pohledem i pohledem kamery, která mě několikrát v terénu doprovázela.

To že se jedinci, u nichž předpokládáme, že jsou členy freetekno subkultury, na první pohled liší od „*kluků z plakátů*“, kteří teoreticky zosobňují ideál mužské krásy majoritní kultury, není příčinou vytvoření hranic mezi subkulturou a kulturou majoritní, ale důsledkem kontaktu s kulturou, proti které se vymezují⁸⁹. Každá subkultura vlastně nastavuje zrcadlo kultuře, vůči které se vymezuje, čímž vzniká její jakýsi převrácený obraz, a nepřímo (ne každý je schopen a ochoten si toho všimnout) jí dává možnost v „dnešní době“ tolik cenné, bohužel však nikoli ceněné sebereflexe.

Freetekno subkultura svým vymezováním v sobě odráží i další výrazné prvky majoritní společnosti, jako je například téměř zbožštěná racionalita, krystalizující právě ve vsudypřítomných ekonomických tendencích, redukcijících dokonce i lidskou bytost na lidský zdroj. „Myslet ekonomicky znamená dokázat libovolný zdroj co nejúčinněji zhodnotit a vyždímat z něj maximální užitek“ (Keller 2010: 61) Lidé na freepatries reagují na tuto racionalitu oddáváním se psychedelicko-transpersonálním stavům a uchylováním se do astrálních světů, kde se nevybírá vstupné a ani si tam nelze koupit suvenýr na památku. Nemluvě o tom, že tito lidé, překračující hranice

⁸⁹ Tato má vlastní hypotéza může pravděpodobně parafrázovat, nebo být obsažena v některé z myšlenek a teoriích akademicky uznávaných antropologů a sociologů. Bohužel si žádné takové teorie ani myšlenky momentálně nejsem vědom, proto zde neuvádím žádnou citaci, i když je více než pravděpodobné že v celé lidské historii něco podobného již zaznělo.

běžného vnímání neplatí clo, jelikož vychytrale nechávají veškeré materiálně zde na zemi.

Protančit celý víkend v přírodě, která mnohdy není ani řádně pronajatá je do jisté míry výrazem skromnosti. Tito lidé zkrátka mrhají svým kupním potenciálem, který by se dal využít například „*pěknou*“ nedělí strávenou v obchodním centru. „Jsou mnohem horší než lupiči, neboť se před nimi nelze pojistit a nelze je ani žalovat. Skromní sabotéři prosperity jsou vrcholně cyničtí, neboť okrádají své bližní o zisk, a po trestněprávní stránce přitom vůbec nic neriskují.“ (Kellner 2010: 135)

Winkler píše, že rituál v podobě uspořádání freeparty „nabízí společnosti stejný pohled jako zrcadlo, nebo lépe, jako vodní hladina, ve které vidíme svůj obraz, stále se měnící, nezaostřený, bez výrazných kontur. Rozostřenost našeho obrazu je pak dána způsobem, skrze který rituálem na společnost nahlížíme“ (Winkler 2006). Abych pomohl tyto kontury pro širší laickou veřejnost zvýraznit, snažil jsem se zaostřit objektiv své kamery na průběh freeparty tak, aby se ona majoritní společnost ve svém odraze poznala.

„Užití filmu se stává plnohodnotnou metodou vědecké práce, komplikovanou ovšem podmínkou profesionálního zvládnutí filmové teorie i praxe, tedy nutností rozšíření komplexního metodologického aparátu a potřebou specifické metodologie pro antropologické užití filmu“ (Petráň 2011: 50). Objektiv kamery však poskytuje divákovi jen zprostředkovaný a omezený zorný úhel pohledu a tento pohled určuje většinou režisér. Tím pádem, co se děje mimo záběr, jakoby se nestalo. Scénář by však u dokumentárního filmu neměl být produktem imaginace režiséra, ale měl by se dynamicky utvářet na základě prožívané terénní zkušenosti (Gauthier 2004: 83).

Člověk si vždy dokáže najít to, co si sám najít chce. Tím pádem se žádný výsledek výzkumu neobejde bez otisknutí výzkumníkových pohnutek a záměru, jež ho k samotnému výzkumu dovedli. Připustíme-li si ještě fakt, že je výzkumník jedinečným způsobem kulturně determinován a disponuje omezenými způsoby interpretace *ukořistěných* dat, mohli bychom nad veškerým *bádáním* takzvaně „zlomit hůl“ a zavrhnout ho kvůli nepoznatelnosti objektivní reality. Jan Werich vyjádřil jistou alegorii k této problematice: „Člověk nemá bojovat proto, aby vyhrál

nýbrž proto, aby se nedal. Proti lidské hlouposti se taky nedá vyhrát, a přesto se s ní nesmí přestat nikdy bojovat“. Vědec tedy podle mě nemá cítit potřebu objektivitu obklíčit, polapit a zavřít do krabičky se štítkem, má se k ní snažit s pokorou co nejvíce přiblížit a pozorovat ji s posvátným obdivem, bez toho aniž by byl spatřen.

POUŽITÉ ZDROJE

Absolventské bakalářské a diplomové práce

BALKOVÁ, Ivana. *Pohled na technoparty Czechtek ze strany příznivců techno a policistů*. České Budějovice, 2007. 68 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta.

BALOG, Peter. *Freetekno jako pritikultura*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2009.

BEAUFORT, Martin. *Techno-communitas: fenomén freetekno jako snaha o únik ze sociálního rádu*. Bakalářská práce. Plzeň. Západočeská univerzita v Plzni. Filozofická fakulta, 2007.

BEDNAŘÍKOVÁ, Vendula. *Specifika užívání drog na freetekno parties*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého, 2010.

BRODILOVÁ, Zuzana. *DIY karnevaly a politika*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2009.

BUKÁČOVÁ, Lucie. *Drogy, jako součást životního stylu vyznavačů technohudby*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Katedra sociální pedagogiky. 2007.
CHALUPOVÁ, Radka. *Freeparty jako realizace subkultury freetekno*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2011.

HOUDKOVÁ, Aneta. *Komunikace subkultury freetekno*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně Fakulta sociálních studií. 2008.

HORKÁ, Markéta. *Freetekno jako nový kmen*. Uherské Hradiště. Bakalářská práce. Brno. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií, 2007.

HROUDA, Jan. *Freetekno*. Praha. Absolventská práce. Vyšší odborná škola publicistiky. 2004.

KOČANDRLE, Vilém. *Freetekno a trevelerství*. Bakalářská práce. Plzeň. Západočeská univerzita v Plzni. Filozofická fakulta. 2008.

KOLÁŘOVÁ, Libuše. *Mediální obraz „kauzy Czechtek 2005“ optikou teorie morální paniky*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2007.

KOUBKOVÁ, Veronika. *CzechTek 2005*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2008.

KŘELINOVÁ, Marie. *Umělecké projevy v české „freetekno“ komunitě – symbolická, funkční a rituální rovina „tekno plachet“*. Bakalářská práce. Pardubice. Univerzita Pardubice. Filozofická fakulta, 2008.

LEDABYL, Ondřej. *Politizace a sekuritizace techno kultury v ČR*. Diplomová práce. Brno. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií, 2007.

OBRŠLÍKOVÁ, Petra. *Emocionální aspekty hudby: způsoby ritualizace poslechu*. Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/152538/pedf_m/Text_dp.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta, 2009.

RUŠOVÁ, Aneta. „Freetekno“ jako fenomén v kontextu sdílené zkušenosti: rituály, symboly a mýty vyznavačů české „freetekno“ scény. Pardubice. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Filozofická fakulta, 2009.

ŘEHÁČEK, Martin. *CzechTek 2005*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2008.

ŠARKOZYOVÁ, Karla. *Freeparty*. Absolventská práce. Most. Vyšší odborná škola sociální, 2003.

URBANCOVÁ, Radka. *Konstrukce mediálního obrazu tekno party Czechtek*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2008.

VALENTA, Jan. *Nekonvenční politický konflikt a občanské iniciativy: CzechTek 2005*. Praha. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita, 2009.

WIMMER, Lukáš. *Freetekno*. Diplomová práce. Praha. Univerzita Karlova. Institut sociologických studií, 2006.

WINKLER, Petr. *Rituál, LSD a freetekno*. Mladá Boleslav. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Katedra sociální práce, 2005.

ZAJDÁKOVÁ, Svatava. *Subkultury mládeže – subkultura freetekno*. Absolventská práce. Brno. Vyšší odborná škola sociální, 2005.

ŽÁKOVÁ, Jitka. *Nomádi nového věku*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2007.

ŽÁKOVÁ, Jitka. *Subkultura tekna ve spojení s novými médii*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2010.

Odborná literatura

BARDODĚJ, Zdeněk. *Introduction to chemical toxicology*. Praha, 1999. ISBN 80-7184-979-0.

ELIADE, Mircea. *Šamanismus a nejstarší techniky extáze*. Praha, 2000. ISBN 80-7203-153-8.

ERIKSEN, Thomas Hylland . *Sociální a kulturní antropologie. Příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Praha, 2008. ISBN 978-80-7367-465-6.

GAUTHIER, Guy. *Dokumentární film: jiná kinematografie*. Jihlava: AMU, 2004. ISBN 80-7331-023-6.

GELLNER, Ernest André. *Pluh, meč a kniha*. Struktura lidských dějin. Brno, 2001. ISBN 80-85959-87-9.

HOFMAN, Albert. *LSD: mé problémové dítě*. 1997. ISBN 798-80-85235-46-9.

KELLER, Jan. *Abeceda prosperity*. Brno, 2010. ISBN 978-80-7239-249-0.

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha, 2004. ISBN 80-86429-39-3.

LEARY, Timothy; METZNER, Ralph; ALPERT, Richard. *Psychedelie*. Trilogie o halucinogenech: Psychedelická zkušenost, kouzelné houby, ketamin a LSD. Praha, 2000. ISBN 80-86425-97-5.

MAFFESOLI, Michel. *O nomádství*. Iniciační toulky. Praha, 2002. ISBN 80-7260-069-9.

MATOUŠEK, Vlastislav. *Rytmus a čas v etnické hudbě*. Praha, 2003. ISBN 80-902912-2-8.

MAŘÍKOVÁ, Hana; PETRUSEK, Miloslav; VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Praha, 1996. ISBN 80-7184-164-1.

PETRÁŇ, Tomáš. *Ecce Homo: Esej o vizuální antropologii*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. ISBN 978-80-7395-341-6.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3006-6.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže : Uvedení do problematiky*, 2010.

SOUKUP, Václav. *Dějiny antropologie*. Praha: Karolinum, 2004

SOUNDERS, Nicholas "Extáze a techno scéna" 1995: dostupné z:
<http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=67>

STAFFORD, Peter. *Encyklopedie psychedelických látek*. Praha: VOLVOX GLOBATOR, 1997.

Periodika

DOLEŽALOVÁ, Alex. Halucinogeny v medicíně a v terapii. *Psychologie.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-06-27]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/halucinogeny-v-medicine-v-terapii/>

GAJDOŠ, Július. Rozvoj kultury, nebo nová tržní totalita?. *Časopis DISK* [online]. červen 2010 [cit. 2012-05-26]. Dostupné z: <http://casopisdisk.amu.cz/cs/archiv/rocnik-2010/disk-32/kreativni-prumysly-rozvoj-kultury-nebo-nova-trzni-totalita>

KUDRLE, Stanislav. Historie užívání a zneužívání psychotropních látek [online]. 2006. Dostupný z WWW: <http://www.drogy.net/portal/ilegalni-drogy/drogy-a-historie/historie-uzivani-a-zneuzivani-psychothropnich-latek_2006_01_05.html>

NĚMEC, Jan. CzechTek 03: One Tribe, One Vibe. *Britské listy*. 2003.
<http://www.blisty.cz/art/14905.html>

PAVLEČEK. Vznik techno scény a její vliv na českou alternativní kulturu. [online]. [cit. 2012-05-22]. Dostupné z: <http://www.bitek.estrany.cz/clanky/tekno/vznik-techno-sceny-a-jeji-vliv-na-ceskou-alternativni-kulturu.html>

RYCHTESKÝ, Tomáš. Podstata freetekna je nekonzumní. [online]. 2005, 22.09.2005 [cit. 2012-06-23]. Dostupné z: <http://www.darius.cz/jankeller/cl26p.html>

SMOLÁK, Jan. Buď free. *Britské listy*. 2007. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/35445.html>

ŠOLC, Václav. Šolc, V.: *Technokultura – návrat k rituálu*. In: *Psychologie dnes*, č. 10, 1999, s. 12-13.

YINGER, J. Milton. Contraculture and Subculture. *American Sociological Review*, Vol. 25, No. 5 (Oct., 1960), pp. 625-635 Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2090136>

Filmografie

JANDOUREK, Pavel. ČESKÁ TELEVIZE. *Extáze bez extáze*. Ostrava. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=0Vp2dLXb1LU>)

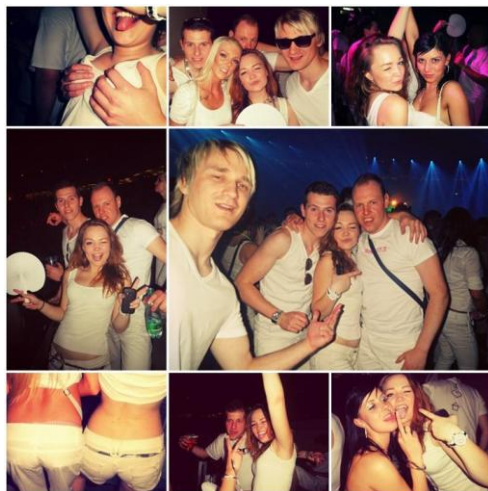
KOULA, Karel. ČESKÁ TELEVIZE. *Velký vůz: Tekno je mý všekno!*. Praha. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=YzMePOCCHec>

ČESKÁ TELEVIZE. *Být Dýdžej*. Praha. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?v=zBYmSG-Za_c

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

TECHNO:

TEKNO:

TEKNO

Příloha č.2 - manifesty

MANIFEST SPIRAL TRIBE

THE ONLY WAY FORWARD IS TO GROW.

THE ONLY WAY TO GROW IS TO EXPAND BEYOND THE BOUNDARIES
OF WHAT WE KNOW INTO UNCHARTED AREAS OF THE UNKNOWN.

THE UNKNOWN BEING THE ONLY SOURCE OF NEW KNOWLEDGE.

OUR LIFE SUPPORT SYSTEMS ON THIS PLANET ARE ORGANIC.

TO REGENERATE CELL WALLS, DIVIDE & MULTIPLY.

OLD BARRIERS FALL AWAY, ANCIENT PILLARS CRUMBLE & NEW
STRUCTURES

STAND UP IN THEIR TURN. ONE GENERATION GIVES BIRTH TO THE
NEXT. THE OLD GIVES LIFE TO THE NEW.

WE LIVE IN THE EVER TRANSITIONAL MOMENT CONNECTING PAST
THROUGH

PRESENT TO FUTURE.

IT IS OUR MISSION TO DISCOVER THE EVER CHANGING HORIZON.

TO CONTINUALLY RE-ESTABLISH NEW PARAMETERS & TO EXPLORE &
SECURE EACH NEW LEVEL AS WE FIND IT.

IT IS OUR PURPOSE TO DESTROY THE INERTIA THAT HAS BEEN
RESPONSIBLE FOR

THE DEMISE OF THE LIFE FORCE ON OUR PLANET.

IT IS OUR AIM TO POSITIVELY MOTIVATE THE PEOPLE & THE NATION.

IT IS TIME TO WAKE THE PLANET UP!

THE ADVANCE PARTY, USING STATE OF THE ART DIGITAL
TECHNOLOGY

COMBINED WITH THE ORGANIC LIFE SYSTEM DELIVERS A MASSIVE
JOLT TO

HUMAN SENSORY CIRCUITS, PROVIDING THE EXTRA ENERGY INPUT
NEEDED TO

MAKE THE QUANTUM LEAP FROM TERRESTRIAL TO EXTRA-
TERRESTRIAL CONSCIOUSNESS.

(Spiral Tribe, Dostupné z <<http://www.t0.or.at/spiral23/spiral.htm>>)

SHOCKRAVER MANIFEST 23

Naší emocií je extáze. Naší potravou je láska. Naší závislostí jsou technologie. Naším náboženstvím je hudba. Naší měnou jsou vědomosti. Jsme apolitičtí. Věříme v utopické uspořádání společnosti, i když víme, že tato nikdy nenastane.

Můžete nás nenávidět. Můžete nás odmítat. Možná nám nebudete rozumět. Možná nevíte o naší existenci. My můžeme pouze doufat, že nás nebudete soudit, protože my bychom nikdy nesoudili vás. Nejsme zločinci. Nejsme narkomani. Nejsme naivní děti. Jsme jeden obrovský, globální kmen a rodina, která přesahuje práva a zákony vytvořené člověkem, přesahuje místo i čas samotný. Jsme silní a pevní.

Zrodili jsme se ze zvuku. Už zdaleka slyšitelný, ohlušující, hřmící rytmus srovnatelný s matčíným srdcem, která ve svém lůně ze železa, oceli a drátů konejší vlastní dítě. Vracíme se do tohoto lůna, kde si v horku, vlhkosti a tmě uvědomujeme, že jsme si všichni rovni. Vracíme se nejen k temnotě a k sobě samým, ale i k hudbě, která do nás vráží svoji silou a prochází skrz naše duše: všichni jsme si rovni. A někde okolo 35Hz pocítíme ruku Boží na našich zádech, tlačící nás dopředu, nutící nás k posílení naší mysli, těla a naší duše. Nutící nás k podání pomocné ruky, spojení s dalšími lidmi okolo nás a sdílení tohoto nekontrolovatelného štěstí, které cítíme při vytváření této magické bubliny, která nás - na jeden večer - dokáže ochránit před hrůzami, zvěrstvy a zneuctíváním okolního světa. Jsou to právě tyto nejsilnější okamžiky, kvůli kterým tu každý jsme.

Stále a stále se shromažďujeme v klubech, skladištích nebo budovách které jste vy opustili pro nic za nic a dáváme jim na jednu noc život. Silný pulzující chvějící se život ve své nejčistší, nejintenzivnější a nejsilněji prožité formě. V těchto provizorních prostorách se zbavujeme břemena nejistoty před budoucností, kterou jste vy nedokázali stabilizovat a zajistit pro další generace. Snažíme se uvolnit ze všech okovů, všech překážek a omezení, které jste vy vytvořili pro klid svojí duše. Snažíme se přepsat naprogramované kódy, které do nás zapisujete ihned od momentu našeho narození. Kódy, které nás vedou k nenávisti, k souzení, vedou nás k tomu, aby jsme se chovali tak, jak je to pro vás nejvýhodnější. Kódy, které nás nutí dělat to, co řeknete vy. Kódy, které nám říkají, že musíme jít z lesklé stříbrné

vidličky to, čím nás nakrmíte, místo toho, abysme udržovali při životě vlastníma rukama. Kódy, které nutí zavírat naše oči a duše, místo toho, abysme je široce otevřeli.

Vždy, než slunce dosáhne svého vrcholu a začne odhalovat tuto vámi vytvořenou pokroucenou realitu, my budeme divoce tančit s našimi bratry a sestrami při příležitosti oslavy svých životů, naší kultury a hodnot, ve které věříme my - Mír, Láska, Svoboda, Tolerance, Jednota, Harmonie, Sebevyjádření, Zodpovědnost a Respekt.

Naším nepřítelem je ignorance. Naší zbraní je informace. Naším zločinem je porušování a poměřování se s jakýmkoliv zákonem, kterým máte potřebu zastavit nás před oslavami naší existence. Ale věřte tomu, přesto že máte tu moc přerušit konkrétní párty v konkrétní noc v konkrétní zemi na této nádherné planetě, nikdy se vám nepodaří zastavit naši globální party. Nemáte přístup k tomuto vypínači, ať už si myslíte cokoliv.

Hudba se nikdy nezastaví. Tlukot srdce nikdy nevyvizí. Party nikdy neskončí. Jsem raver, a toto je můj manifest.⁹⁰

ZŮSTAŇ UNDERGROUNDEM

„To je jediný důvod proč je sekce „infoparty“ nyní uzavřena. Nejde o konec Shockraver transmissions, ale poslední pokus jak zachovat tekno hnutí v undergroundu. Dnes již nepotřebujete informace z Shockravera, aby jste našli party, poradíte si jinak... ptejte se svých přátel a dívejte se kolem sebe, ale prosím: Neposílejte mi žádné emaily, kde se mě budete ptát na info. Všichni se musíme podílet na změně těch „sraček“ uvnitř freeparties (v Itálii nanejvýc), je to úkol pro všechny:

Aby se postavili policejní represi,
Zastavili drogový byznys na parties,
Zabránili, aby kultura DIY ztratila původní smysl..

⁹⁰ Čerpáno 23.5.2012 z: <http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31>

Začněme společně bojovat s „hniječnými aspekty“ undergroundu...

Začněme teď..hned!

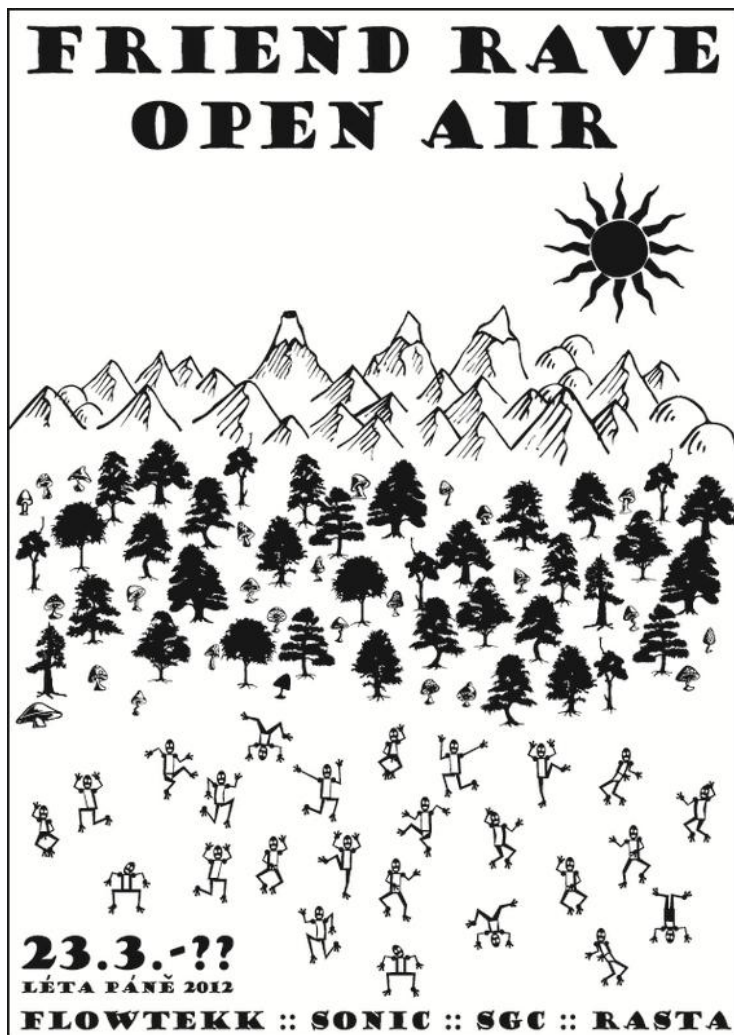
Věci se mohou změnit, pokud všichni zkusíme mít pozitivní přístup v celém hnutí. Neuvědomělost, bezmyšlenkovitost a chamtivost jsou hlavní příčinou degenerace a úpadku, jakou už nikdy nesmíme znovu dopustit. Pokud už nikdo další nebude praktikovat tyto „nepravidla“, všechno bude snažší.

TAZ⁹¹ (dočasná autonomní zóna) je svobodné místo, kde je vertikální moc spontánně nahrazena horizontálním systémem vztahů... Je to zážitek, který se může vytratit, pokud represivní tlak začne být příliš silný, aby se ale opět znovuobjevil na dalších místech a v odlišných dobách, pod jiným názvem a s jinou identitou; je to duševní prostor, kam můžete jít, utíkat pryč od zažitých nezbytností a od předem daných podmínek, překvapit tak nepřítele tím, že se mu vytratíte z obzoru... TAZ je místem jak fyzickým tak duševním, kde můžou lidé volně přemýšlet, bez psaných pravidel, ale sledujíc společné ideály, v rámci kterých může každý spontánně projevit svoje myšlenky a způsob uvažování a vyměňovat si je s ostatními... stejně jako ve svobodné společnosti založené na solidaritě, svobodném sdružování myšlenek i lidí. To je naše TAZ.⁹²

⁹¹ Koncept TAZ (Temporary Autonomous Zone) podle Hakima Beye (1991)

⁹² Citováno 28.5.2012 z: <http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=312>

Příloha č.3

Příloha č. 4

